Panteia
Research to Progress

Research voor Beleid | EIM | NEA | IOO | Stratus | IPM

Zijn de vooringevulde gegevens juist?

Evaluatie van de Wet eenmalige gegevensuitvraag over de periode 2010 - 2014

C11121

Lot Coenen; Mirjam Engelen

Zoetermeer, 13 juli 2015

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Panteia. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Panteia. Panteia aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

The responsibility for the contents of this report lies with Panteia. Quoting numbers or text in papers, essays and books is permitted only when the source is clearly mentioned. No part of this publication may be copied and/or published in any form or by any means, or stored in a retrieval system, without the prior written permission of Panteia. Panteia does not accept responsibility for printing errors and/or other imperfections.

Inhoudsopgave

1 Inleiding

1.1 Evaluatie Wet SUWI

Voorliggende evaluatie is uitgevoerd in het kader van de evaluatie van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Wet SUWI). De Wet SUWI geeft het kader aan voor de uitvoering van de sociale zekerheidswetgeving. De drie thema's waar de evaluatie van de Wet SUWI op is gefocust zijn digitale dienstverlening, regionale samenwerking en de eenmalige gegevensuitvraag. In dit deelrapport staat het thema eenmalige gegevensuitvraag centraal.

1.2 Eenmalige gegevensuitvraag

Vanuit het oogpunt van optimale dienstverlening aan de burger bepaalt de Wet eenmalige gegevensuitvraag werk en inkomen (WEU) dat UWV, SVB en gemeenten (de ketenpartners), gegevens die zijn opgenomen in Bijlage II bij de Regeling SUWI (hierna: Bijlage II), niet bij de klant uitvragen. In plaats daarvan verkrijgen de ketenpartners de gegevens via gezamenlijke elektronische voorzieningen uit (basis)registraties. De ketenpartners dragen gezamenlijk zorg voor de instandhouding van deze gezamenlijke elektronische voorzieningen waarmee zij elkaar gegevens verstrekken of inzage bieden in elkaars gegevens.

Omdat activiteiten en beslissingen van de ketenpartners vaak belangrijke (rechts-) gevolgen voor de burger hebben, dient de klant inzicht te hebben in de gegevens die daarvoor de basis vormen. Wanneer de organisaties gegevens gebruiken die niet rechtstreeks van de klant komen, worden deze aan de klant getoond middels een vooringevuld formulier. De klant wordt op die manier de mogelijkheid geboden om de juistheid en volledigheid van de gegevens te verifiëren. Waar nodig kan de klant zijn recht tot correctie van de gegevens door de registratiehouder van het betreffende gegeven uitoefenen. Door het ondertekenen van het formulier verklaart de klant ten slotte dat de (vooringevulde) gegevens juist zijn, en dat er geen verdere relevante zaken zijn te melden. Dit wordt wel *omgekeerde intake* genoemd.[1]

Het is de ketenpartners in bijzondere situaties toegestaan alsnog de gegevens bij de klant op te vragen. Dit kan aan de orde zijn indien bij de uitvoering blijkt, dat ten aanzien van een klant verwacht kan worden dat de kwaliteit (actualiteit en volledigheid) van de uit administraties te verkrijgen gegevens tekort schiet of wanneer daarover gerede twijfel bestaat.[2] De ketenpartner heeft in dit geval wel een motiveringsplicht richting de klant. De ketenpartners kunnen slechts in individuele gevallen hierop een beroep doen en nooit generiek.

In voorliggende evaluatie is bepaald in welke mate gegevens die in Bijlage II zijn aangemerkt voor eenmalige gegevensuitvraag toch door de ketenpartners bij de klant worden uitgevraagd. Ook is bepaald welke belemmeringen eenmalige gegevensuitvraag in de weg staan.

---

[1] Memorie van toelichting Wet eenmalige gegevensuitvraag werk en inkomen.
[2] Dit is vergelijkbaar met de regels zoals die voor gebruik van (authentieke) gegevens uit basisregistraties worden gesteld.

1.3 Inlichtingenplicht

De WEU regelt, zoals hierboven beschreven dat ketenpartners bepaalde gegevens maar één keer mogen uitvragen. Aparte aandacht vraagt, in dit kader, de inlichtingenplicht. De inlichtingenplicht is in diverse socialezekerheidswetten opgenomen en verplicht klanten om informatie die van belang is voor het uitvoeren van de wet, op verzoek of onverwijld uit eigen beweging, te melden. Bij de invoering van de WEU is er vanuit gegaan dat de WEU ook gevolgen heeft voor de inlichtingenplicht. Bedoeling van de WEU is immers dat de klant bij wijziging van een gegeven dit niet bij talrijke overheidsinstanties hoeft te melden. Melding bij de instantie die aangewezen is voor het beheer van het gegeven moet voldoende zijn.[3]

De WEU voorziet in de mogelijkheid om bij ministeriële regeling aan te wijzen administraties (respectievelijk gegevens daaruit) uit te zonderen van de spontane inlichtingenplicht van de klant. Op dit moment is het enige voorbeeld waar het beperken van de inlichtingenplicht is geregeld de situatie in de AKW waarbij het kind studiefinanciering krijgt.[4]

Om meer inzicht te krijgen in de mogelijkheden om dit principe ook in andere concrete situaties toe te passen, is in voorliggende evaluatie onderzocht onder welke condities dit mogelijk is.

1.4 Onderzoeksvragen

In deze evaluatie staat de volgende vraag centraal:

In hoeverre is de WEU effectief en wat is er voor nodig om eventuele belemmeringen weg te nemen?

Om dit te kunnen vaststellen zijn de volgende sub-vragen in de evaluatie beantwoord. Per sub-vraag is aangegeven in welk hoofdstuk de vraag beantwoord wordt.

Sub-vragen

- In welke mate worden gegevens die in Bijlage II bij de Regeling SUWI zijn aangemerkt voor eenmalige gegevensuitvraag, toch door UWV, SVB of gemeenten bij de burger uitgevraagd? (Hoofdstuk 3)
- Welke belemmeringen doen zich in de praktijk voor die het eenmalig vragen van gegevens aan burgers in de weg staan en wat is er nodig om deze belemmeringen weg te nemen? Neem hierbij de kwaliteit van gegevens, techniek, werkprocessen en wet- en regelgeving in beschouwing. (Hoofdstuk 4)
- Onder welke condities kunnen welke gegevens worden uitgezonderd van de plicht van burgers om op verzoek of onverwijld uit eigen beweging alle relevante informatie aan een overheidsorganisatie te verstrekken? (Hoofdstuk 5)
- Welke gegevens in welke wet voldoen nu al aan deze condities? (Hoofdstuk 6)
- Welke gegevens in welke wet voldoen nog niet aan deze condities, maar kunnen daaraan wel gaan voldoen en wat is daarvoor nodig? (Hoofdstuk6)

[3] Memorie van toelichting Wet eenmalige gegevensuitvraag werk en inkomen.
[4] Aanbiedingsbrief rapport Inspectie SZW 'De Boete Belicht' (2014).

1.5 Afbakening van het onderzoek

Het verbod op dubbele gegevensuitvraag geldt voor UWV, SVB en gemeenten bij de door hen uitgevoerde wetten rond werk en inkomen. Dit zijn de wetten SUWI, de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (Ioaw), de Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (Ioaz), de Wet Werkloosheid (WW), de Toeslagenwet (TW), de Ziektewet (ZW), de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA), de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering jonggehandicapten (Wajong), de Algemene Kinderbijslagwet (AKW), de Algemene Ouderdomswet (AOW) en de Algemene nabestaandewet (Anw).

In het kader van deze evaluatie is een aantal werkprocessen nader bestudeerd om te bepalen in hoeverre de ketenpartners de WEU hebben verankerd in de werkprocessen. In onderstaande tabel is opgenomen welke werkprocessen zijn bestudeerd. Het selecteren van de werkprocessen is in overleg met de ketenpartners gebeurd. De WEU en de selectie van werkprocessen beschreven in het rapport 'De werking van de eenmalige gegevensuitvraag in de praktijk'[5] vormden daarbij het uitgangspunt.

Tabel 1 Werkprocessen uitgelicht in het kader van de evaluatie

UWV	*SVB*	*GSD*
Aanvraag WW-uitkering	Aanvraag AOW-uitkering	Aanvraag WWB-uitkering
	Aanvraag AIO-uitkering[6]	
Inschrijven Werk	Aanvraag AKW-uitkering	
	Aanvraag Anw-uitkering	

1.6 Onderzoeksopzet

Het onderzoek is gestart met een documentstudie. Daarbij is gekeken naar de totstandkoming van de WEU en eerder onderzoek naar de naleving van de WEU.

Vervolgens zijn interviews gehouden met medewerkers van de drie ketenpartners. Er zijn 15 gesprekken gevoerd op managementniveau en 4 op uitvoerend niveau. In de gesprekken op managementniveau is ingegaan op het gevoerde beleid bij de ketenpartners op het punt van eenmalige gegevensuitvraag. In de gesprekken op uitvoerend niveau was de uitvoeringspraktijk onderwerp van gesprek. Ook zijn de (digitale) formulieren waarop de gegevens worden vooringevuld en/of uitgevraagd opgevraagd bij de ketenpartners. De selectie van gesprekspartners heeft plaatsgevonden in overleg met de opdrachtgever (SZW), UWV en SVB. Een overzicht van de geïnterviewde personen en partijen is opgenomen in bijlage I van dit rapport.

Omdat het beleid en de uitvoering van het beleid bij gemeenten niet landelijk wordt bepaald is er onder gemeenten ook een enquête uitgezet. De enquête is uitgezet onder alle gemeenten in Nederland. De enquête had een respons van 17% (67 gemeenten vulden de enquête in). Dit is laag waardoor enige voorzichtigheid is

[5] De werking van de eenmalige gegevensuitvraag in de praktijk. Evaluatie perceel 2 WEU, Zoetermeer: Panteia (2010).
[6] AIO staat voor 'aanvullende inkomensvoorziening ouderen'. De AIO is een onderdeel van de Participatiewet. De AIO-uitkering wordt uitgekeerd aan AOW-gerechtigden waarvan het totale inkomen lager ligt dan het minimuminkomen.

geboden bij het interpreteren van de enquêteresultaten. Wel is de respons evenredig verdeeld over de verschillende arbeidsmarktregio's. Onder de respondenten waren zowel centrumgemeenten als andere gemeenten. Het aandeel centrumgemeenten is wel oververtegenwoordigd.

Tot slot zijn alle onderzoeksgegevens geanalyseerd en vertaald naar voorliggende rapportage.

Conclusie

Bij wijze van conclusie worden de centrale vraag en de sub-vragen in dit hoofdstuk kort beantwoord.

Centrale vraag: In hoeverre is de WEU effectief en wat is er voor nodig om eventuele belemmeringen weg te nemen?

Het onderzoek laat zien dat UWV en SVB de gegevens opgenomen in Bijlage II nagenoeg niet meer uitvragen bij de klant. Wat betreft de Gemeentelijke Sociale Diensten (GSD-en) is het beeld minder eenduidig.

Ongeveer de helft van de GSD-en (waaronder de grote gemeenten, die relatief veel WWB-aanvragen verwerken) maakt gebruik van het e-WWB-formulier op werk.nl. In deze GSD-en verloopt de aanvraag voor klanten die digitaal een aanvraag indienen overeenkomstig de WEU. Bij de papieren aanvraag is eenmalige gegevensuitvraag bij GSD-en in de meerderheid van de gevallen niet verankerd in de werkprocessen waardoor eenmalige uitvraag niet gegarandeerd is.[7]
GSD-en geven de volgende redenen voor het niet gebruiken van het e-WWB-formulier:

- Het e-WWB-formulier bevat niet alle gegevens die nodig zijn voor de beoordeling van de uitkeringsaanvraag
- Geautomatiseerd inlezen van het e-WWB-formulier is niet voor alle gemeenten mogelijk. Inlezen is alleen mogelijk voor gemeenten die een contract hebben met een ICT-leverancier die deze mogelijkheid aanbiedt. Momenteel is inlezen alleen mogelijk bij de vier grote gemeenten en daarnaast bij nog 8-10 andere gemeenten.

Het mogelijk maken van geautomatiseerd inlezen van het e-WWB-formulier door alle gemeenten wordt gezien als belangrijke stap in het wegnemen van belemmeringen voor het eenmalig uitvragen van gegevens bij burgers.[8]

In welke mate worden gegevens die in Bijlage II bij de Regeling SUWI zijn aangemerkt voor eenmalige gegevensuitvraag, toch door UWV, SVB of gemeenten bij de burger uitgevraagd?

Het onderzoek laat zien dat UWV en SVB de gegevens opgenomen in Bijlage II nagenoeg niet meer uitvragen bij de klant. Wat betreft de Gemeentelijke Sociale Diensten (GSD-en) is het beeld minder eenduidig.

Bij UWV is eenmalige uitvraag goed verankerd in de digitale aanvraag processen. De verankering is minder in de papieren processen. Omdat 95% van de aanvragen digitaal verloopt, is toch vrijwel altijd sprake van aanvraag conform de WEU.

---

[7] Het is, in het kader van voorliggende evaluatie, niet mogelijk gebleken om een betrouwbare schatting te geven van het percentage WWB-aanvragen waarbij de WEU niet volledig wordt toegepast.
[8] Naast de ICT-leveranciers die leveren aan de gemeenten die nu al kunnen inlezen zijn er nog twee ICT-leveranciers. Eén van hen is in september 2014 een pilot gestart met een proefoplevering van een inleesmodule. Inmiddels hebben 30 gemeenten de inleesmodule bij deze leverancier aangeschaft. Verwachting is dat deze gemeenten in de loop van 2015 het e-WWB-formulier kunnen inlezen. De andere ICT-leverancier heeft aangegeven de intentie te hebben om inleessoftware te ontwikkelen maar heeft nog geen concrete toezeggingen gedaan.

Bij SVB is eenmalige gegevensuitvraag verankerd in de digitale en in de papieren aanvraag processen. Aanvragen verlopen dus nagenoeg altijd conform de WEU.

Ongeveer de helft van de gemeenten (waaronder de grote gemeenten, die verhoudingsgewijs relatief veel WWB-aanvragen verwerken) maakt gebruik van het e-WWB-formulier op werk.nl. In deze gemeente verloopt de aanvraag voor klanten die digitaal een aanvraag indienen nagenoeg overeenkomstig de WEU. Bij de andere helft van de gemeenten verloopt de aanvraag via de papieren weg. Bij de papieren aanvraag is eenmalige gegevensuitvraag in de meerderheid van de gevallen niet verankerd in de werkprocessen waardoor eenmalige uitvraag niet gegarandeerd is.[9] Uit de diepte interviews en de enquête blijkt dat 12 tot 51 % van de gemeenten gegevens opgenomen in Bijlage II uitvraagt bij de klant.

Welke belemmeringen doen zich in de praktijk voor die het eenmalig vragen van gegevens aan burgers in de weg staan en wat is er nodig om deze belemmeringen weg te nemen? Neem hierbij de kwaliteit van gegevens, techniek, werkprocessen en wet- en regelgeving in beschouwing.

Of er sprake is van eenmalige gegevensuitvraag hangt samen met het gebruik van digitale aanmeldingsformulieren. Wanneer gebruik wordt gemaakt van een digitaal aanmeldingsformulier worden de gegevens opgenomen in Bijlage II vooringevuld op het formulier. De belangrijkste belemmeringen die het eenmalig vragen van gegevens aan de burger in de weg staan zitten daarmee in de redenen die partijen hebben om geen gebruik te maken van digitale aanmeldingsformulieren. SVB en UWV gebruiken in het algemeen digitale formulieren. Alleen wanneer de klant niet voldoende digitaal vaardig is, wordt geen gebruik gemaakt van een digitaal formulier. Gemeenten maken het gebruik van digitale formulieren niet altijd mogelijk. Gemeenten geven de volgende redenen voor het niet gebruiken van het digitale formulier (e-WWB-formulier):

- Het e-WWB-formulier bevat niet alle gegevens die nodig zijn voor de beoordeling van de uitkeringsaanvraag.
- Geautomatiseerd inlezen van het e-WWB-formulier is niet bij alle gemeenten mogelijk.

Onder welke condities kunnen welke gegevens worden uitgezonderd van de plicht van burgers om op verzoek of onverwijld uit eigen beweging alle relevante informatie aan een overheidsorganisatie te verstrekken?

Alle ketenpartners geven aan dat uitzonderen van gegevens van de inlichtingenplicht mogelijk is wanneer wordt voldaan aan de volgende condities:

- Actualiteit: De gegevens zijn snel beschikbaar voor de keten via (basis)registraties
- Beschikbaarheid: De gegevens van de klant zijn opgenomen in de (basis)registratie waartoe de ketenpartners (via Suwinet) toegang hebben (beschikbaarheid). Van bepaalde groepen klanten is bekend dat niet al hun gegevens zijn opgenomen in de (basis)registraties. Een bekend voorbeeld zijn de inkomensgegevens van een zzp’er.

[9] Het is, in het kader van voorliggende evaluatie, niet mogelijk gebleken om een betrouwbare schatting te geven van het percentage WWB-aanvragen waarbij de WEU niet volledig wordt toegepast.

In grote lijnen zijn de ketenpartners het dus met elkaar eens. Wel zitten er kleine verschillen tussen de ketenpartners aangaande de vereisten die aan de actualiteit van de gegevens worden gesteld. Actualiteit speelt met name een rol bij de inkomensgegevens afkomstig uit de Polisadministratie. SVB ziet het gebrek aan actualiteit van inkomensgegevens in mindere mate als beperkende conditie voor het uitzonderen van deze gegevens van de inlichtingenplicht dan UWV en gemeenten. Dit tekent zich ook af in de werkwijzen die de ketenpartners in de praktijk hanteren. SVB haalt de inkomensgegevens uit de Polisadministratie en vraagt ze niet op bij de klant. UWV en gemeenten vragen de inkomensgegevens uit bij de klant en controleren deze aan de hand van de Polisadministratie, nadat de relevante gegevens in deze administratie beschikbaar zijn gekomen.

Het verschil tussen SVB enerzijds en UWV en gemeenten anderzijds hangt samen met de volgende punten:

- De klantenbestanden van UWV en gemeenten zijn minder stabiel dan het klantenbestand van SVB. Dit komt door de kortere gemiddelde looptijd van de uitkeringen die UWV en de gemeenten verstrekken, ten opzichte van de SVB uitkeringen.
- De uitkeringen die UWV en gemeenten verstrekken vormen vaak het hoofdinkomen, waar de uitkeringen die SVB verstrekt vaak een aanvulling op het hoofdinkomen zijn. Wanneer UWV of gemeenten een uitkering onterecht verstrekken is dit lastig te corrigeren.

UWV en GSD-en geven ook aan dat er een activeringsprikkel uitgaat van de inlichtingenplicht. Door de inlichtingenplicht moeten klanten zelf een activiteit ondernemen om de uitkering te ontvangen. Sommige klanten hebben deze prikkel nodig om te gaan participeren. Wanneer gegevens van de inlichtingenplicht worden uitgezonderd gaat deze prikkel (deels) verloren. Voor de meeste klanten zal er echter, ook na eventueel uitzonderen van gegevens in het kader van de WEU, een inlichtingenplicht blijven bestaan voor gegevens die niet bij andere overheidsorganisaties bekend zijn (zoals sollicitaties, vakantiedata).

Welke gegevens in welke wet voldoen nu al aan deze condities? Welke gegevens in welke wet voldoen nog niet aan deze condities, maar kunnen daaraan wel gaan voldoen en wat is daarvoor nodig?

Volgens SVB wordt in voldoende mate voldaan aan bovengenoemd condities om de gegevens opgenomen in Bijlage II voor de door haar uitgevoerde materiewetten uit te zonderen van de inlichtingenplicht. Wel dient er een oplossing gevonden te worden voor de klantgroepen waarvan de gegevens niet zijn opgenomen in de (basis)registraties. Een bekend voorbeeld zijn de inkomensgegevens van zzp'ers. Omdat voor deze groep geen loonaangifte wordt gedaan zijn de inkomensgegevens niet opgenomen in de Polisadministratie en moeten deze gegevens derhalve bij de klant worden uitgevraagd. Ook geeft SVB aan dat de actualiteit van de inkomensgegevens uit de Polisadministratie verbetering behoeft. SVB sluit echter niet uit dat deze gegevens ook nu al voor bepaalde klantgroepen kunnen worden uitgezonderd van de inlichtingenplicht, gegeven de huidige beperkingen wat betreft de actualiteit. UWV en GSD-en zijn voorzichtiger. De inkomensgegevens uit de Polisadministratie zijn niet voldoende actueel waardoor deze gegevens uitgevraagd worden. De inkomensgegevens kunnen derhalve (nog) niet van de inlichtingenplicht uitgezonderd worden. Net als SVB constateren UWV en GSD-en dat voor klantgroepen

waarvan de gegevens niet worden geregistreerd geen gegevens kunnen worden uitgezonderd van de inlichtingenplicht.

2 Overzicht van ICT-systemen in de SUWI-keten

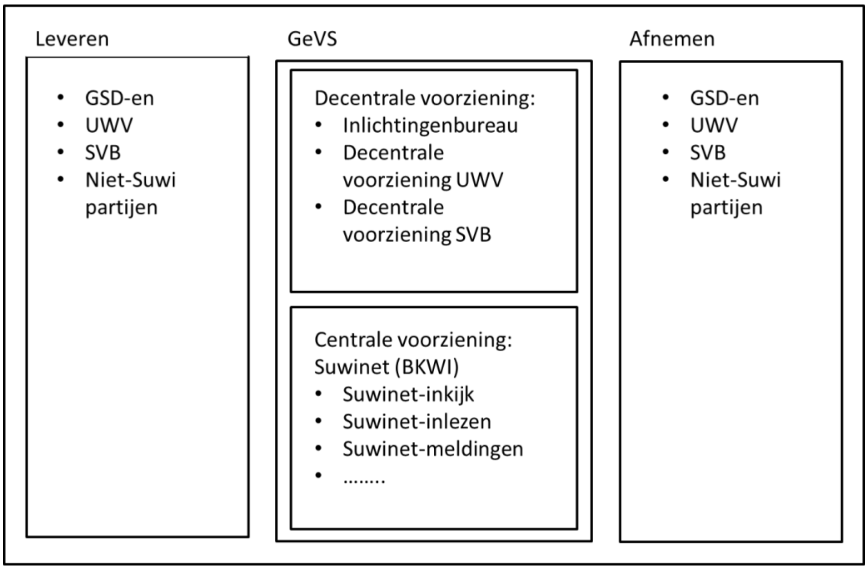
Om eenmalige gegevensuitvraag mogelijk te maken is in de Wet SUWI opgenomen dat UWV, de SVB en de GSD-en gezamenlijk zorg dragen voor de instandhouding van de gezamenlijke elektronische voorzieningen (GeVS). Middels de GeVS dienen de ketenpartners elkaar gegevens te verstrekken en inzage te bieden in elkaars gegevens. In dit hoofdstuk is beschreven hoe de GeVS zijn opgebouwd. Naast de GeVS zijn er ook enkele andere systemen en koppelingen die de ketenpartners gebruiken voor het uitwisselen van gegevens. De belangrijkste systemen zijn UWV Portal en WIS. Deze systemen worden kort beschreven in de tweede paragraaf van dit hoofdstuk. UWV en SVB hebben directe koppelingen gemaakt met verschillende administraties die ook via de GeVS beschikbaar zijn.

2.1 GeVS

In de Wet SUWI is opgenomen dat het UWV, de SVB en GSD-en zorg dragen voor de elektronische voorzieningen van de verwerking van gegevens.[10] Om aan deze verplichting te voldoen is een systeem opgebouwd dat bestaat uit decentrale en centrale voorzieningen. De decentrale voorzieningen zorgen er voor dat de ketenpartners, ieder via hun eigen decentrale voorziening, gebruik kunnen maken van de centrale voorziening. De centrale voorzieningen zorgt er voor dat de decentrale voorzieningen met elkaar kunnen communiceren.

De ketenpartners zijn ieder voor zich verantwoordelijk voor de instandhouding van de eigen decentrale elektronische voorziening. Daarnaast heeft UWV de taak om zorg te dragen voor de instandhouding van de centrale elektronische voorzieningen. Voor deze taak heeft zij een afzonderlijk organisatiedeel belast, te weten het BKWI. In onderstaande figuur is te zien hoe het GeVS is opgebouwd en welke partijen gegevens leveren en afnemen.

Figuur 1 Opbouw GeVS

[10] Artikel 62 Wet Suwi

2.1.1 Decentrale voorzieningen

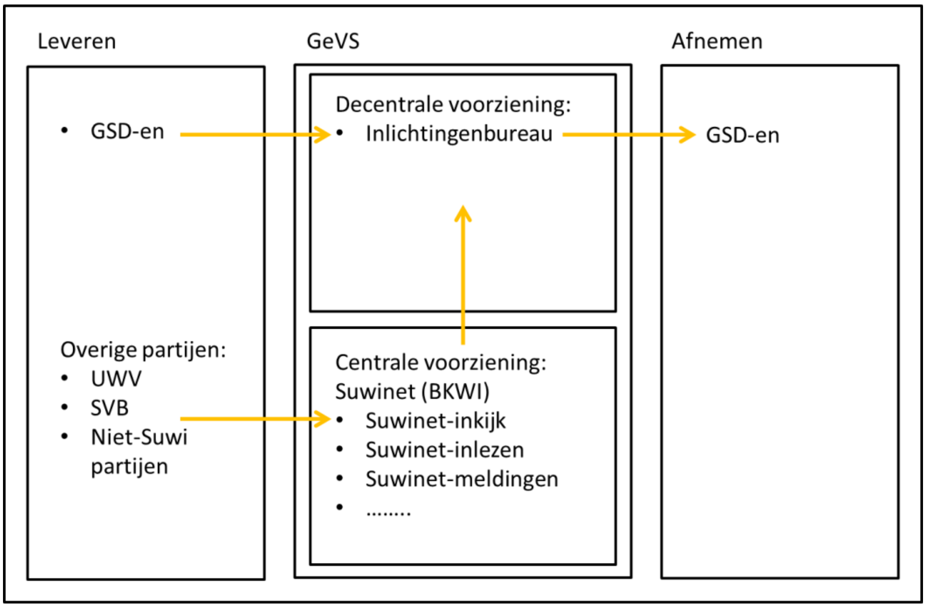
De Suwi-partijen kunnen met behulp van eigen decentrale elektronische voorzieningen gebruik maken van de centrale elektronische voorzieningen. Decentrale voorzieningen behoren tot de verantwoordelijkheid van de aangesloten partijen zelf. De SVB en UWV zijn dus zelf verantwoordelijk voor hun decentrale elektronische voorzieningen. Voor GSD-en ligt dit iets anders. GSD-en zijn lokaal georganiseerd waardoor er namens de gemeente niet één verantwoordelijke organisatie is. Daarom neemt Stichting Inlichtingenbureau (IB) de decentrale taken namens de GSD-en op zich.

Belangrijkste modulen die het IB aanbiedt zijn:

- DKD-inlezen: Met de dienst DKD-inlezen routeert het IB ketenberichten van en naar gemeenten. Met DKD-inlezen kunnen GSD-en gegevens van diverse bronnen direct in de eigen bedrijfsapplicatie inlezen en voorinvullen in elektronische aanvraagformulieren. DKD-inlezen mag alleen worden gebruikt voor het uitvoeren van de Participatiewet.
- Samenloopapplicatie: In het kader van het handhavings- en rechtmatigheidsbeleid WWB vergelijkt de samenloopapplicatie van het IB door de gemeenten aangeleverde gegevens over WWB-, IOAW- en IOAZ-uitkeringen met gegevens van externe organisaties (UWV, DUO, RDW). Het doel hiervan is om de samenloop vast te stellen tussen de door de gemeente verstrekte uitkeringen en andere relevante feiten en omstandigheden (bijvoorbeeld een WW-uitkering, het volgen van hoger onderwijs of autobezit). Indien er sprake is van samenloop wordt een samenloopsignaal afgegeven door het IB aan een gemeente. Deze gemeente controleert vervolgens of er sprake is van onterechte of niet-bekende samenloop, wat aanleiding kan zijn tot aanpassing van de uitkering.

In onderstaand figuur is weergegeven hoe de berichten verstrekking via de decentrale voorzieningen DKD-inlezen verloopt.

Figuur 2 Berichtenverkeer decentrale voorziening DKD-inlezen[11]

[11] Gemeentelijk berichtenverkeer: van Wet SUWI naar 3D in het perspectief van de Wbp? Bergfeld (2015).

2.1.2 *Centrale voorziening (Suwinet)*

Om de decentrale elektronische voorzieningen met elkaar te laten communiceren is een centrale elektronische voorziening noodzakelijk. Deze centrale elektronische voorziening is niet logischerwijs aan één van de aangesloten partijen toe te wijzen. Het centrale deel van GeVS wordt vaak aangeduid met de term ‘Suwinet’. BKWI is verantwoordelijk voor het beheer van Suwinet.

Suwinet is primair bedoeld voor UWV, SVB en de GSD-en, maar inmiddels maken ook andere overheidsorganisaties gebruik van Suwinet.

Via Suwinet kunnen overheidsorganisaties de gegevens uit de volgende administraties bij elkaar opvragen en naar elkaar sturen:

Suwi-partijen:
- UWV
- Gemeentelijke Sociale Diensten (GSD, via Inlichtingenbureau)
- SVB

Niet Suwi-partijen/administraties:
- Basisregistratie personen (BRP, voorheen GBA)
- RDW
- DUO
- KvK
- Kadaster
- Belastingdienst

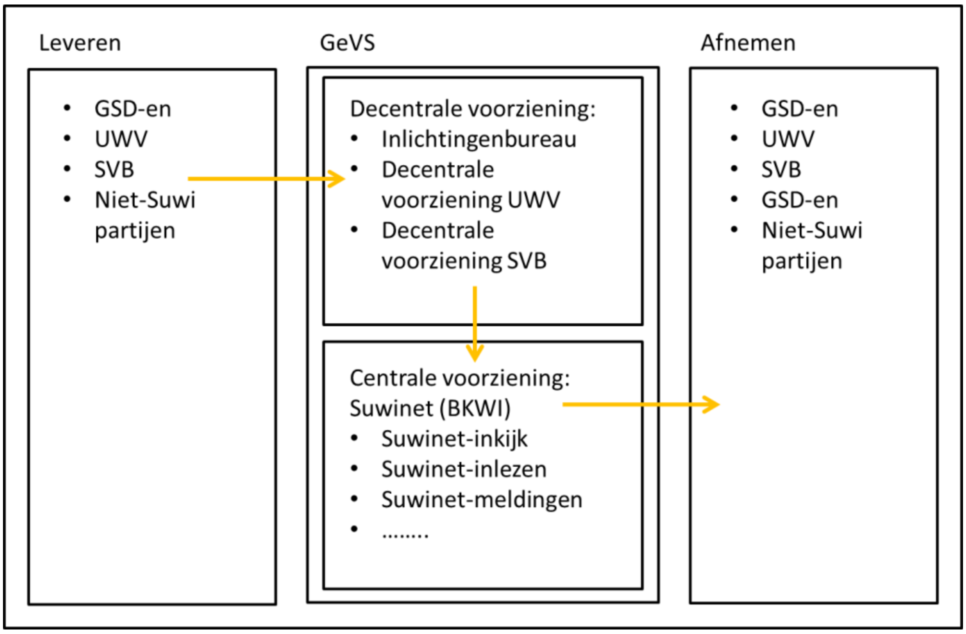
Suwinet kent een aantal verschillende modulen. Hieronder volgt een beschrijving van de modulen waarvan het gebruik elders in dit rapport wordt beschreven:
- Suwinet-Inkijk biedt de mogelijkheid om gegevens van burgers, die bij andere overheidsorganisaties of basisregistraties zijn opgeslagen, te raadplegen in een webtoepassing.
- Suwinet-Inlezen biedt de mogelijkheid om gegevens van diverse andere overheidsorganisaties direct in een bedrijfsapplicatie in te lezen en voor in te vullen in e-formulieren.

Maandelijks wordt van ca. 680.000 Nederlanders één of meer keer gegevens opgevraagd via Suwinet-inkijk of-inlezen. Ongeveer 70% betreft raadpleging van gegevens via Suwinet-inkijk en in 30% betreft het opvragen van gegevens via Suwinet-inlezen.

- Suwinet-Meldingen bestaat uit vooraf gedefinieerde gegevenssets die worden ingelezen in de automatiseringssystemen van de ontvangende partij en daar desgewenst een werkproces kunnen opstarten. Zo worden aanvragen om uitkering krachtens de Participatiewet door de professionalmodule van UWV doorgezonden naar de gemeenten. Vervolgens wordt bij de gemeenten een proces gestart om de rechtmatigheid en de hoogte van de aangevraagde uitkering te bepalen.

In onderstaand figuur is weergegeven hoe de berichten verstrekking via de centrale voorziening Suwinet-inkijk verloopt.

Figuur 3 Berichtenverkeer centrale voorziening Suwinet-Inkijk[12]

2.2 Andere ICT-ondersteuningssystemen

Naast de GeVS zijn er ook enkele andere systemen en koppelingen die de ketenpartners gebruiken voor het uitwisselen van gegevens. De belangrijkste systemen zijn UWV Portal en WIS. Deze systemen worden hieronder kort beschreven. UWV en SVB hebben ook direct uit het BRP en de Polisadministratie gegevens aangeleverd. Dit is dus buiten de GeVS om.

UWV Portal (voorheen Stekker 4)

Sinds 2012 kunnen gemeenten via UWV Portal (voorheen Stekker 4) toegang krijgen tot de volgende UWV applicaties: Sonar, WBS, Werkmap en Werk.nl. Sonar is de applicatie waarin gegevens van werkzoekenden worden vastgelegd die een uitkering ontvangen in het kader van de WW of WWB. WBS is het systeem waarin gegevens van werkgevers en hun vacatures worden vastgelegd. Werkzoekenden en werkgevers kunnen vervolgens met elkaar gematcht worden. Werkmap is een omgeving waarin werkzoekenden zich registreren, zoeken naar vacatures en sollicitatie-activiteiten bijhouden. Werk.nl bevat modules voor de digitale aanmelding voor werk en uitkeren (WW en WWB). In totaal zijn 277 van de 391 gemeenten per begin 2015 aangesloten op de UWV portal. Dat komt overeen met 71% van alle gemeenten. Dit wil overigens niet zeggen dat de gemeenten het systeem ook gebruiken. Van de gemeenten die zijn aangesloten op UWV Portal gebruikt 36% Sonar grotendeels of geheel; 37% gebruikt Sonar voor de helft van de registraties; en 27% gebruikt het niet of nauwelijks. Waarom gemeenten geen gebruik maken van de UWV applicaties is niet onderzocht in het kader van voorliggende evaluatie. In het rapport 'Met uitgestoken hand' over regionale samenwerking tussen UWV en gemeenten, dat eveneens in het kader van deze evaluatie is opgesteld, komt deze vraag wel aan bod.[13]

[12] Gemeentelijk berichtenverkeer: van Wet SUWI naar 3D in het perspectief van de Wbp? Bergfeld (2015).
[13] Met uitgestoken hand. Evaluatie van de samenwerking van UWV en gemeenten op het gebied van werk en inkomen 2012-2014. Zoetermeer: Panteia (2015).

WIS (voorheen EROW)
WIS staat voor Werkplein Intake Service en is een module waarmee een GSD direct (dus zonder tussenkomst van UWV) digitale WWB-, IAOW- en/of schuldhulpverleningaanvragen[14] ingediend via Werk.nl kan ontvangen.[15] Concreet betekent dit dat een gemeente direct toegang heeft tot de formulieren die op Werk.nl zijn ingevuld. De gemeente hoeft niet te wachten op toezending van de ingevulde formulieren via Suwinet-Meldingen. WIS is de opvolger van de Eenmalige Registratie Op de Werkpleinen (EROW). Gemeenten krijgen toegang tot de WIS-module via Sonar of via Suwinet-inkijk. Gemeenten die gebruik maken van WIS kunnen de inhoud en het procesverloop van het e-WWB-formulier op een aantal punten aanpassen opdat het formulier aansluit op de werkwijze van de gemeente. Ongeveer 200 gemeenten maken gebruik van WIS/EROW.

[14] Het schuldhulpverleningsformulier wordt uitgefaseerd.
[15] https://www.kinggemeenten.nl/secties/werk-inkomen-en-participatie/producten/erow

3 Eenmalige gegevensuitvraag

In dit hoofdstuk wordt de volgende onderzoeksvraag beantwoord:
In welke mate worden gegevens die in Bijlage II bij de Regeling SUWI zijn aangemerkt voor eenmalige gegevensuitvraag, toch door UWV, SVB of gemeenten bij de burger uitgevraagd?

Het onderzoek laat zien dat UWV en SVB de gegevens opgenomen in Bijlage II nagenoeg niet meer uitvragen bij de klant. Wat betreft de Gemeentelijke Sociale Diensten (GSD-en) is het beeld minder eenduidig.

Bij UWV is eenmalige uitvraag goed verankerd in de digitale aanvraag processen en in mindere mate in de papieren processen. Omdat 95% van de aanvragen digitaal verloopt, is toch vrijwel altijd sprake van aanvraag conform de WEU.

Bij SVB is eenmalige gegevensuitvraag verankerd in de digitale en in de papieren aanvraag processen. Aanvragen verlopen in principe dus altijd conform de WEU.

Ongeveer de helft van de gemeenten (waaronder de vier grote gemeenten) maakt gebruik van het e-WWB-formulier op werk.nl.[16] In deze gemeenten verloopt de aanvraag voor klanten die digitaal een aanvraag indienen in principe overeenkomstig de WEU. Bij de andere helft van de gemeenten verloopt de aanvraag via de papieren weg. Bij de papieren aanvraag is eenmalige gegevensuitvraag bij GSD-en in de meerderheid van de gevallen niet verankerd in de werkprocessen waardoor eenmalige uitvraag niet gegarandeerd is. Uit de diepte interviews en de enquête blijkt dat 12 tot 51 % van de gemeenten gegevens opgenomen in Bijlage II uitvraagt bij de klant.[17]

Bovengenoemde conclusies worden in de rest van dit hoofdstuk onderbouwd. Per ketenpartner zijn de belangrijkste werkprocessen beschreven en leest u of binnen deze werkprocessen sprake is van eenmalige gegevensuitvraag.[18]

3.1 Eenmalige gegevensuitvraag bij UWV

3.1.1 Conclusie

Sinds de evaluatie van de WEU in 2010 heeft de digitale intake bij UWV een vlucht genomen. Waar in 2010 nog 70% van de inschrijvingen Werk en WW via de digitale weg verliep geldt dit inmiddels voor 95%. Dit heeft een positief effect op de naleving van de WEU. Bij gebruik van digitale intake worden de gegevens die zijn opgenomen in Bijlage II vooringevuld. De digitale intakeformulieren zijn reeds in 2009 ontwikkeld maar hebben zich sindsdien steeds verder verfijnd. De budgettaire randvoorwaarden die voortkomen uit de wijziging van de Wet SUWI in 2012 hebben de digitalisering in een stroomversnelling gebracht. Al is dit vooral van invloed geweest op de ontwikkeling van de e-dienstverlening[19]. Wanneer gebruik wordt gemaakt van een papieren formulier (in het geval een klant niet digitaal vaardig is) is van hergebruik van gegevens nauwelijks sprake. Dit gaat om ongeveer 5% van de aanvragen.

[16] Dit cijfer is afkomstig uit de bestanden die Panteia in het kader van dit onderzoek van UWV heeft ontvangen.
[17] Het is, in het kader van voorliggende evaluatie, niet mogelijk gebleken om een betrouwbare schatting te geven van het percentage WWB-aanvragen waarbij de WEU niet volledig wordt toegepast.
[18] Hoe deze werkprocessen zijn geselecteerd leest u in hoofdstuk 1.
[19] Hiermee wordt de dienstverlening richting de klant in verband met de re-integratie van de klant bedoeld.

Om deze conclusies te ondersteunen zijn in onderstaande sub-paragrafen de werkprocessen rondom de aanmelding voor 'werk' en de aanmelding voor een WW-uitkering beschreven. Uit deze beschrijving blijkt op welke manier eenmalige gegevensuitvraag is verankerd in de werkprocessen.

3.1.2 *Inschrijven als werkzoekende*

Klanten die een WW- of WWB-uitkering willen aanvragen zijn verplicht om zich eerst in te schrijven als werkzoekende. Daarnaast kunnen ook niet-uitkeringsgerechtigden zich inschrijven als werkzoekende.

Het inschrijven als werkzoekende verloopt voor 95% langs digitale weg. Dit geschiedt op Werk.nl. Wanneer de klant ondersteuning nodig heeft bij het inschrijven, kan de klant contact opnemen met de helpdesk. Op werk.nl zijn de gegevens van de klant die zijn opgenomen in Bijlage II vooringevuld. Het voorinvullen verloopt via een bestandskoppeling met het BRP en de administratie van DUO. Daarnaast wordt ook gebruik gemaakt van gegevens uit de Polisadministratie, die UWV zelf in beheer heeft. Klanten die niet digitaal vaardig zijn kunnen zich inschrijven op het Werkplein. Daar krijgen ze een testje om vast te stellen of ze werkelijk niet digitaal vaardig zijn. Blijkt dit zo te zijn dan wordt er een formulier voor ze aangemaakt. Op het papieren formulier worden gegevens slechts in beperkte mate vooringevuld.

3.1.3 *Beschrijving van het werkproces WW*

Nadat een klant zich heeft ingeschreven als werkzoekende, kan een klant een aanvraag voor een WW-uitkering indienen. Dit verloopt, net als de inschrijving als werkzoekende, voor 95% via Werk.nl. Bij gebruik van het e-WW-formulier zijn gegevens die zijn opgenomen in Bijlage II vooringevuld. Het gaat om gegevens uit de BRP (NAW-gegevens) en de Polisadministratie (arbeidsverleden; arbeidsverhoudingen en het bijbehorende SV-loon uit het laatste jaar). De vooringevulde gegevens worden gepresenteerd aan de hand van de conclusies die UWV op basis van de gegevens trekt. De klant ziet de conclusies en ziet bij doorklikken welke vooringevulde gegevens aan de conclusies ten grondslag liggen. Dit geeft de klant de gelegenheid om de vooringevulde gegevens en de door UWV getrokken conclusies te verifiëren en eventueel aan te geven waar aanvulling of correctie nodig is. Voorbeelden van conclusies zijn de hoogte van het dagloon en de duur van de uitkering. Deze conclusies zijn overigens niet als gegeven opgenomen in Bijlage II.

Klanten die niet digitaal vaardig zijn kunnen zich, net als bij de inschrijving als werkzoekende, melden op het Werkplein voor het aanvragen van een WW-uitkering middels een papieren formulier. Op het papieren formulier worden gegevens slechts in beperkte mate vooringevuld. Dit is omdat de rekenregels van het digitale formulier niet kunnen worden toegepast op een papieren formulier. Het digitale formulier toont de gegevens van de klant aan de hand van de door UWV getrokken conclusies. Doe je dit op een papieren formulier dan ontstaat een onoverzichtelijk geheel van rond de dertig pagina's. UWV biedt niet digitaal vaardigen een formulier aan dat bestaat uit vier pagina's waarop een beperkt aantal gegevens zijn vooringevuld. Niet alle gegevens opgenomen in Bijlage II die worden uitgevraagd zijn vooringevuld. Dit is niet in overeenstemming met de WEU.

De beoordeling van de aanvraag

De aanvraag komt binnen bij het regiokantoor. Een medewerker van UWV bekijkt vervolgens welke gegevens nog ontbreken om een beslissing te kunnen nemen over de aanvraag. De medewerker raadpleegt Suwinet-inkijk om de aanvraag compleet te

krijgen. Indien er daarna nog onduidelijkheden zijn raadpleegt de medewerker de klant.

Dit laatste is niet in strijd met de WEU. De WEU staat de ketenpartners toe gegevens bij klanten op te vragenwanneer de kwaliteit (actualiteit, volledigheid) van de uit de administraties verkregen gegevens tekortschiet of wanneer daarover gerede twijfel bestaat.[20]

3.2 Eenmalige gegevensuitvraag bij SVB

3.2.1 Conclusies

Uit de evaluatie van de WEU in 2010 blijkt dat SVB de gegevens opgenomen in Bijlage II in principe niet meer bij de klant uitvraagt.[21] Ook uit voorliggende evaluatie blijkt dat dit het geval is. Het aanvragen van een uitkering bij SVB verloopt zo veel mogelijk digitaal. Indien de klant niet voldoende digitaal vaardig is wordt een papieren aanvraagformulier aan de klant toegezonden. Welk deel van de klanten een papieren formulier toegezonden krijgt verschilt per uitkering. Daarnaast kan de klant telefonisch of persoonlijk in één van de regiokantoren ondersteuning ontvangen bij het indienen van de aanvraag. Gegevens die zijn opgenomen in Bijlage II worden vooringevuld op het aanvraagformulier. Alleen de inkomensgegevens worden niet vooringevuld. In plaats daarvan staat op het formulier (zowel digitaal als papier) dat de inkomensgegevens al bekend zijn en dat de klant ze dus niet hoeft op te geven. De klant krijgt deze gegevens wel te zien bij het toekennen of afwijzen van de aanvraag. Dit is in overeenstemming met de WEU.

Waar mogelijk worden de aanvragen geautomatiseerd beoordeeld. Dit kan alleen wanneer de aanvraag digitaal is ingediend en de klant geen aanvullingen of wijzigingen heeft aangebracht op het formulier. Indien automatisch beoordelen van de aanvraag niet mogelijk is dan wordt de aanvraag beoordeeld door een serviceteammedewerker. De serviceteammedewerker maakt daarbij gebruik van Suwinet-Inkijk.

Om de hierboven genoemde conclusies te trekken is het verloop van de werkprocessen rondom de aanvraag van een AOW-, AIO- AKW- en ANW-uitkering nader bekeken.

3.2.2 De aanvraag van een AOW-uitkering

Een half jaar voordat de klant de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt krijgt de klant per brief bericht van de SVB over het recht op een AOW-uitkering. Na het ontvangen van deze brief kan de klant via 'mijnsvb.nl' en met gebruik van DigiD een AOW-uitkering aanvragen. Eerder aanvragen is niet mogelijk. Indien de klant niet voldoende digitaal vaardig is krijgt de klant op diens verzoek een papieren aanvraag toegezonden. Ongeveer 70% van de klanten maakt gebruik van de digitale aanvraag. Dit betekent dat 30% gebruik maakt van de papieren aanvraag.

De gegevens opgenomen in Bijlage II worden vooringevuld op de aanvraagformulieren. Hiervoor worden gegevens uit het BRP gebruikt. De inkomensgegevens van de partner afkomstig uit de Polisadministratie worden niet vooringevuld op de aanvraagformulieren. De klant krijgt deze gegevens wel te zien bij

[20] Memorie van toelichting Wet eenmalige gegevensuitvraag werk en inkomen.
[21] De werking van de eenmalige gegevensuitvraag in de praktijk. Evaluatie perceel 2 WEU, Zoetermeer: Panteia (2010).

het toekennen of afwijzen van de aanvraag. Het toevoegen van de inkomensgegevens van de partner aan de formulieren leidt volgens de SVB alleen maar tot vragen bij de klant. De samenstelling van de netto- en bruto-inkomensgegevens door SVB verschilt namelijk van de samenstelling op de salarisstrook van de klant. Per 1 april 2015 is de AOW-toeslag voor een partner vervallen. Inkomensgegevens van de partner spelen derhalve geen rol meer in de aanvraag van een 'nieuwe' AOW-uitkering. Voor klanten die al een toeslag hebben geldt een overgangsregeling.

De klant hoeft zijn gegevens op de aanvraag alleen maar te checken en een rekeningnummer in te vullen. Van de digitaal ingediende aanvragen kan 10-15% automatisch verwerkt worden. Automatisch verwerken kan alleen indien de klant geen opmerkingen of aanvullingen heeft op de vooringevulde gegevens. De aanvraag van een AOW-uitkering verloopt volgends de WEU.

3.2.3 Aanvraag van een AIO-uitkering

AIO staat voor 'aanvullende inkomensvoorziening ouderen'. De AIO is een onderdeel van de Participatiewet. De AIO-uitkering wordt uitgekeerd aan AOW-gerechtigden waarvan het totale inkomen lager ligt dan het minimuminkomen.

Voordat de SVB het aanvraagformulier voor de AOW verzendt, wordt er gecheckt of de klant recht heeft op een volledige AOW. Als dit niet het geval is en de klant blijft inclusief andere inkomstenbronnen, zoals loon of andere uitkeringen, onder het door de overheid vastgestelde minimuminkomen, dan wordt er een extra formulier meegezonden. Met dit formulier kan de klant aanvulling op de AOW-uitkering, de AIO-uitkering, aanvragen.

De aanvraag van een AIO-uitkering is complex in vergelijking tot de aanvraag van een AOW-uitkering. Er wordt een grotere hoeveelheid aan gegevens uitgevraagd en de gegevens zijn voor de klant vaak lastiger te achterhalen. Dit heeft tot gevolg dat de aanvraag van AIO-uitkeringen volledig via de papieren weg verloopt en dat geautomatiseerd verwerken van de aanvragen niet mogelijk is. Ook voor de AIO uitkeringen geldt dat gegevens opgenomen in Bijlage II worden vooringevuld op de aanvraagformulieren. Ook hier vormen de gegevens van de Polisadministratie een uitzondering. De gegevens van de Polisadministratie worden niet vooringevuld op de papieren formulieren.

3.2.4 Aanvraag van een ANW-uitkering

SVB krijgt een bericht vanuit de BRP wanneer er een persoon overlijdt die getrouwd (of geregistreerd partner) was. SVB stuurt de nabestaande vervolgens een brief waarin de nabestaande wordt geattendeerd op de mogelijkheid om een ANW-uitkering aan te vragen. De klant kan de aanvraag vervolgens digitaal indienen met gebruik van DigiD of op papier. Indien de klant samenwoonde dan wordt de klant niet door SVB geattendeerd op de mogelijkheid om een ANW-uitkering aan te vragen. De klant moet deze mogelijkheid zelf signaleren. De aanvraag verloopt vervolgens wel hetzelfde.

De relevante gegevens opgenomen in het BRP worden vooringevuld. De inkomensgegevens opgenomen in de Polisadministratie worden niet vooringevuld. De klant krijgt deze gegevens wel te zien bij het toekennen of afwijzen van de aanvraag. Bij de klant wordt uitgevraagd wat de 'reden van overlijden' is en wat het 'arbeidsongeschiktheidspercentage' is. In sommige gevallen kan dit laatste ook bij UWV worden opgevraagd. De aanvraag van een ANW-uitkering verloopt volgens de WEU.

3.2.5 Aanvraag kinderbijslag (AKW)

SVB krijgt van de BRP de melding dat er een kind is geboren. Bij geboorte van een eerste kind stelt SVB de klant op de hoogte van de mogelijkheid om kinderbijslag aan te vragen. Na het ontvangen van deze brief kan de klant via 'mijnsvb.nl' en met gebruik van DigiD een kinderbijslag aanvragen. Kinderbijslagaanvragen gaan voor 98% via de digitale weg. De overige aanvragen worden middels een papieren formulier ingediend. Bij de geboorte van een tweede kind is aanvragen niet nodig en stuurt SVB de klant direct een beschikking. De relevante gegevens opgenomen in Bijlage II worden zowel op de digitale als op de papieren aanvraag vooringevuld. Hiervoor worden gegevens uit de BRP gebruikt. De inkomensgegevens uit de Polisadministratie spelen geen rol bij het aanvragen van kinderbijslag.

Wanneer de kinderen in het buitenland wonen is niet bij de SVB bekend dat er kinderen zijn en wordt dus geen brief verzonden om de klant op de mogelijkheid van het aanvragen van kinderbijstand te attenderen. In dat geval moet de klant zelf contact opnemen met SVB. Voorinvullen van gegevens is niet mogelijk wanneer de kinderen in het buitenland wonen. SVB en de ketenpartners beschikken in dat geval namelijk niet over gegevens van de klant. Uitvragen van de gegevens is in dit geval dan ook niet in strijd met de WEU. De WEU staat de ketenpartners toe gegevens bij klanten op te vragen wanneer de kwaliteit (actualiteit, volledigheid) van de uit de administraties verkregen gegevens tekortschiet of wanneer daarover gerede twijfel bestaat.[22] De aanvraag van kinderbijslag verloopt dus volgens de WEU.

3.3 Eenmalige gegevensuitvraag bij Gemeentelijke Sociale Diensten

3.3.1 Conclusie

Uit de evaluatie van WEU in 2010 bleek dat een deel van de gemeenten nog gegevens opgenomen in Bijlage II uitvroeg bij klanten.[23] In het rapport 'De burger bediend in 2013' van de Inspectie SZW is te lezen dat de omgekeerde digitale intake een vlucht heeft genomen sinds 2010 maar dat voor WWB-aanvragers digitale intake (nog) niet overal mogelijk is.[24]

Uit voorliggende evaluatie blijkt dat in 2015 ongeveer de helft[25] van de gemeenten aan de klant de mogelijkheid biedt om digitaal een aanvraag voor een WWB-uitkering in te dienen, zie het rapport 'Met uitgestoken hand'[26]. Ook blijkt dat tussen de 12 en 51 % van de gemeenten de WEU niet volledig toepast. Of er sprake is van eenmalige gegevensuitvraag hangt samen met het gebruik van het digitale aanmeldingsformulier (e-WWB-formulier op Werk.nl). Wanneer gebruik wordt gemaakt van het e-WWB-formulier worden de gegevens opgenomen in Bijlage II vooringevuld op het formulier. Daarnaast hangt eenmalige gegevensuitvraag samen met de wijze waarop de gegevens van het digitale aanmeldingsformulier vervolgens in het cliëntvolgsysteem van de gemeente terechtkomen. Wanneer de gegevens automatisch worden ingelezen in het systeem is vaker sprake van eenmalige gegevensuitvraag.

---

[22] Memorie van toelichting Wet eenmalige gegevensuitvraag werk en inkomen.
[23] De werking van de eenmalige gegevensuitvraag in de praktijk. Evaluatie perceel 2 WEU, Zoetermeer: Panteia (2010).
[24] De burger bediend in 2013, Den Haag: Inspectie SZW (2013).
[25] Dit cijfer is verstrekt door het UWV in het kader van voorliggende evaluatie. UWV heeft als uitvoerder van deze dienst zicht op de aantallen gemeenten die deze dienst gebruiken.
[26] Met uitgestoken hand. Evaluatie van de samenwerking van UWV en gemeenten op het gebied van werk en inkomen 2012-2014. Zoetermeer: Panteia (2015).

Wanneer geen gebruik wordt gemaakt van het e-WWB-formulier en/of de digitale systemen niet gekoppeld zijn hoeft dit niet te betekenen dat gegevens meermalen worden uitgevraagd. Het is ook mogelijk dat klantmanagers gegevens overtypen of dat gegevens worden uitgeprint en toegevoegd aan een papieren dossier. In 2012 onderzocht de Inspectie SZW in hoeverre verschillen in het aanvraagproces voor een WWB–uitkering van invloed zijn op de kwaliteit van de gegevens die daarvoor worden gebruikt. Er is geen aantoonbaar verband tussen de werkwijzen en de kwaliteit van de gegevens vastgesteld.[27]

GSD-en geven de volgende redenen voor het niet gebruiken van het e-WWB-formulier:

- Het e-WWB-formulier bevat niet alle gegevens die nodig zijn voor de beoordeling van de uitkeringsaanvraag
- Geautomatiseerd inlezen van het e-WWB-formulier is niet voor alle gemeenten mogelijk. Inlezen is alleen mogelijk voor gemeenten die een contract hebben met een ICT-leverancier die deze mogelijkheid aanbiedt. Momenteel is inlezen alleen mogelijk bij de vier grote gemeenten en daarnaast bij nog 8-10 andere gemeenten.

Het mogelijk maken van geautomatiseerd inlezen van het e-WWB-formulier voor alle gemeenten wordt gezien als belangrijke stap in het wegnemen van belemmeringen voor het eenmalig uitvragen van gegevens bij burgers. Naast de ICT-leveranciers die leveren aan de gemeenten die nu al kunnen inlezen zijn er nog twee ICT-leveranciers actief. Eén van hen is in september 2014 een pilot gestart met een proefoplevering van een inleesmodule. Inmiddels hebben 30 gemeenten de inleesmodule bij deze leverancier aangeschaft. Verwachting is dat deze gemeenten in de loop van 2015 het e-WWB-formulier kunnen inlezen. De andere ICT-leverancier heeft aangegeven de intentie te hebben om inleessoftware te ontwikkelen maar heeft nog geen concrete toezeggingen gedaan.

In onderstaande paragrafen worden bovengenoemde conclusies onderbouwd door nader in te gaan op de werkprocessen rondom de aanvraag van een WWB- uitkering. De paragraaf waarin het proces van het aanvragen van een WWB-uitkering wordt beschreven is gebaseerd op een aantal (zes) diepte interviews op beleids- en uitvoeringsniveau in een aantal GSD-en. Omdat dit aantal te beperkt is om een uitspraak te doen over de mate waarin gemeenten werken volgens het principe van eenmalige gegevensuitvraag is ook een enquête uitgezet onder hoofden van GSD-en. Hierover leest u meer in de paragraaf 'Eenmalige gegevensuitvraag bij GSD-en nader onderzocht'.

3.3.2 Het aanvragen van een WWB-uitkering

Het proces dat doorlopen wordt bij het aanvragen van een WWB-uitkering verschilt per gemeente. Toch is er een aantal stappen dat bij de meeste gemeenten terugkomt:

- *Stap 1: Innemen van de aanvraag door UWV*
  In de Wet SUWI en de Wet WWB is bepaald dat UWV WERKbedrijf de taken uitvoert voor het innemen van de aanvraag voor een uitkering, ook voor WWB. Sinds de wijzigingen van de Wet SUWI in 2012 is UWV WERKbedrijf deze taak (groten)deels digitaal gaan uitvoeren. Voor het indienen van een digitale aanvraag gaat de klant naar Werk.nl. Werk.nl selecteert vervolgens op basis van het Burgerservicenummer het juiste digitale formulier. Gemeenten kunnen het formulier namelijk op een beperkt aantal punten aanpassen. Wanneer een gemeente het gebruik van het

[27] Kwaliteit van de gegevens bij de aanvraag WWB, Den Haag: inspectie SZW.

e-WWB-formulier niet mogelijk heeft gemaakt wordt dit ook aan de klant getoond. In het e-WWB-formulier zijn alle gegevens opgenomen in Bijlage II en voor zover nodig voor de aanvraag van een WWB-uitkering, vooringevuld. Ongeveer de helft van de gemeenten heeft gebruik van het e-WWB-formulier mogelijk gemaakt. In deze gemeenten verloopt een deel van de innames via Werk.nl maar er zijn in deze gemeenten ook klanten die niet voldoende digitaal vaardig zijn. Deze klanten kunnen ondersteuning krijgen bij het invullen van het e-WWB-formulier. Wanneer invullen ook met ondersteuning niet lukt (bijvoorbeeld omdat de klant geen DigiD heeft) dan kan de klant een aanvraag doen middels een papieren formulier. Dit is een ander formulier dan het e-WWB-formulier. Hoe het formulier er uitziet verschilt per gemeente. Uitprinten van het e-WWB-formulier is niet mogelijk.

Bij gemeenten die gebruik van het e-WWB-formulier niet mogelijk maken bestaan alle innames uit een telefonische of fysieke melding van de klant bij een consulent intake van het UWV of van de GSD. Binnen de kaders van dit onderzoek was het niet mogelijk om voor alle gemeenten na te gaan welke formulieren gebruikt worden (naast het e-WWB-formulier). Eén van de in het kader van de evaluatie bezochte gemeenten vraagt mondeling een aantal gegevens uit (vermogen, partner met werk) om te bepalen of de klant mogelijk recht heeft op een WWB-uitkering. Indien dit recht mogelijk bestaat geeft de gemeente de klant een formulier mee voor de aanvraag van een WWB-uitkering. Op dit formulier zijn geen gegevens van de klant vooringevuld. Ook is een GSD bezocht die een eigen e-WWB-formulier heeft ontwikkeld. Het formulier bevat ongeveer tien vragen. Gegevens opgenomen in Bijlage II die voorkomen in dit formulier zijn vooringevuld. Daarnaast wordt de klant verzocht om een aantal bewijsstukken te verstrekken. Deze bewijsstukken hebben deels betrekking op gegevens die wel zijn opgenomen in Bijlage II. Het gaat om de laatste uitkeringsspecificatie, beëindigingbeschikking UWV, en de laatste salarisstrook. Het opvragen van deze bewijsstukken is in strijd met de WEU.

- *Stap 2: Het ontvangen van de aanvraag door de gemeente*
  Indien de inname digitaal is verlopen krijgt de gemeente waar de klant woonachtig is het ingevulde e-WWB-formulier toegezonden via Suwinet-meldingen. Het is nog niet mogelijk om het ingevulde formulier geautomatiseerd over te zetten naar het cliëntvolgsysteem van de gemeenten. De formulieren worden daarom overgetypt in het cliëntvolgsysteem van de gemeente of uitgeprint wanneer nog gewerkt wordt met papieren klantendossiers. Dit werkt eenmalige gegevensuitvraag niet in de hand. Bij het overtikken worden mogelijk fouten gemaakt en de papieren dossiers kunnen kwijtraken waardoor gegevens (opgenomen in Bijlage II) dubbel uitgevraagd moeten worden.
- *Stap 3: Het innemen van de aanvraag door de gemeente*[28]
  Het daadwerkelijk innemen van de aanvraag door gemeenten gebeurt in een gesprek tussen klant en klantmanager van de GSD. In dit gesprek moet de klant diverse bewijsstukken tonen, zoals rekeningafschriften van de laatste drie maanden. De klantmanager van de GSD raadpleegt voorafgaande aan het gesprek de gegevens van de klant via Suwinet. De gegevens die vervolgens in het gesprek worden uitgevraagd zijn doorgaans niet bij andere ketenpartners bekend en zijn derhalve ook niet opgenomen in Bijlage II. Al zijn hier uitzonderingen op. Eén van de gemeenten die is geïnterviewd in het kader van deze evaluatie geeft aan dat zij

[28] In veel gemeenten worden er verschillende stappen doorlopen voordat over wordt gegaan tot de inname van de aanvraag. Voorbeelden zijn een wachttermijn voor jongeren tot 27 jaar (dit is verplicht) of het volgen van een workshop. Omdat deze stappen geen betrekking hebben op de WEU zijn deze in de evaluatie buiten beschouwing gelaten.

ondanks het raadplegen van Suwinet toch gegevens opgenomen in Bijlage II uitvragen bij de klant.

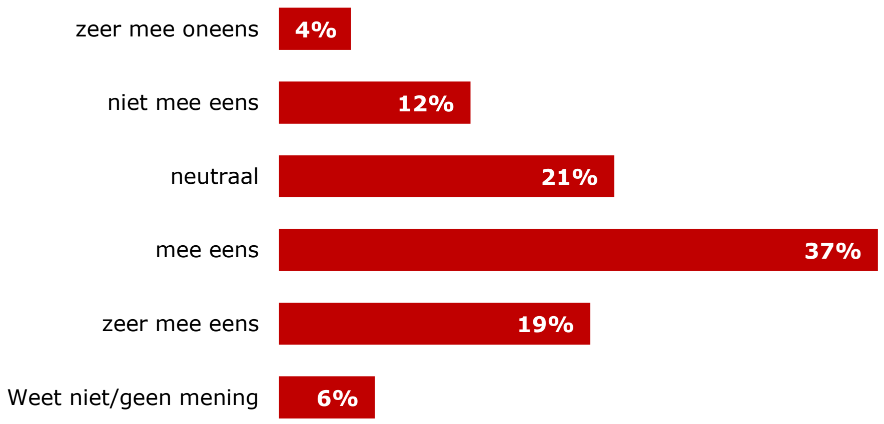
3.3.3 *Eenmalige gegevensuitvraag bij GSD-en nader onderzocht*

Zoals u kunt lezen in bovenstaande tekst is het lastig om op basis van (een beperkt aantal) interviews uitspraken te doen over de mate waarin gemeenten werken volgens het principe van eenmalige gegevensuitvraag. De werkwijzen van gemeenten lopen sterk uiteen waardoor het op basis van (een beperkt aantal) interviews lastig is om te bepalen welk deel van de gemeenten werkt volgens het principe van eenmalige gegevensuitvraag. Om hier toch een indicatie van te geven is in een enquête een aantal vragen over eenmalige gegevensuitvraag voorgelegd aan hoofden van GSD-en. De enquête is 67 keer ingevuld. Of de enquête is ingevuld door de hoofden van de GSD-en (die zijn benaderd) is niet duidelijk. Mogelijk hebben de hoofden de enquête laten invullen door een medewerker.
Belangrijkste uitkomst van de enquête, waarin de respondenten gevraagd zijn de eigen beleids- en uitvoeringspraktijk te beoordelen, is dat bijna een kwart (22%) van de GSD-en de WEU naar eigen zeggen volledig toepast. Eveneens blijkt dat gemeenten veel gebruik maken van de systemen waarmee ze gegevens van de klant die bekend zijn bij ketenpartners kunnen raadplegen. Slecht één GSD maakt geen gebruik van dergelijke systemen.

3.3.4 *Bekendheid en naleving van de WEU door GSD-en*

Het grootste deel (56%) van de respondenten geeft aan goed bekend te zijn met de WEU. Een klein deel is niet goed bekend met de WEU (16%). De overige respondenten kiezen voor 'Neutraal' (21%) of 'Weet niet' (6%).

Figuur 4 Ik ben goed bekend met de Wet Eenmalige Gegevensuitvraag (WEU)

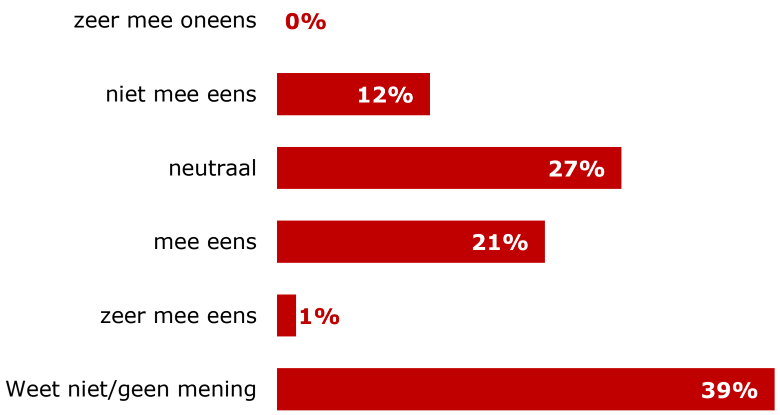

Ook vroegen we de respondenten naar de toepassing van de WEU in hun GSD. Wat opvalt bij het bekijken van tabel 2 is dat een groot deel van de respondenten (39%) aangeeft niet te weten of de WEU volledig wordt toegepast in zijn/haar gemeente. Indien de enquête door hoofden van GSD-en is ingevuld dan is het zorgelijk dat 39 % van de hoofden niet weet of de WEU wordt toegepast. Er wordt dan kennelijk niet op gestuurd. Het kan echter ook zo zijn dat de hoofden van de GSD-en de enquête hebben laten invullen door een medewerker. Omdat niet bekend is wie precies de respondenten zijn is het niet mogelijk om hier conclusies aan te verbinden.

Daarnaast geeft bijna een kwart (22%) van de respondenten aan het (zeer) eens te zijn met de stelling 'de WEU wordt volledig toegepast in mijn gemeente'; 27 % van de gemeenten kiest voor neutraal; en 12 % is het niet eens met de stelling.

Doordat een groot deel van de respondenten heeft gekozen voor de optie 'weet niet/geen mening' is het niet mogelijk om nauwkeurige conclusies te trekken. Wat geconcludeerd kan worden is dat tussen de 12 en 51 % van de GSD-en de WEU niet volledig toepast.

Figuur 5 De WEU wordt volledig toegepast in mijn gemeente

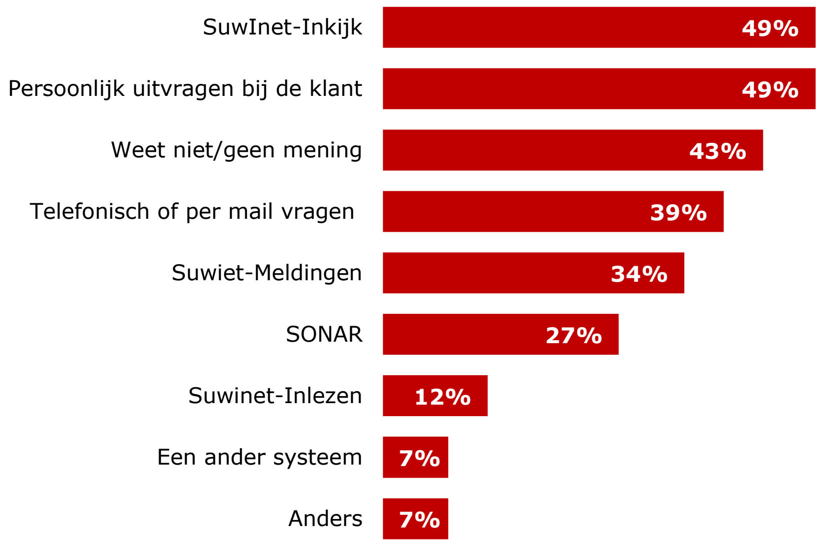
3.3.5 *Gebruik van digitale systemen bij het vaststellen van het recht op uitkeren*

In tabel 3 is weergegevens welke bronnen GSD-en raadplegen bij het vaststellen van het recht op uitkeren. Meeste geraadpleegde bron is de klant zelf. Bijna de helft (49%) van de respondenten geeft aan dat de klant telefonisch of per mail wordt bevraagd en ruim een derde (39%) geeft aan dat de klant persoonlijk wordt bevraagd. Deze uitkomst bevestigt de eerder omschreven derde stap van een WWB-aanvraag (zie voorgaande paragraaf). Ook blijkt bij nadere analyse dat er slechts één respondent is die aangeeft dat alleen de klant wordt geraadpleegd en geen gebruik wordt gemaakt van informatie die beschikbaar is via de digitale systemen.

Naast de klant zijn ook de verschillende modules van Suwinet volgens de respondenten veel gebruikte bronnen. Bijna de helft (49%) van de respondenten geeft aan dat hun GSD gebruik maakt van Suwinet-inkijk. Suwinet-Inlezen wordt volgens 12% van respondenten gebruikt en Suwinet-Meldingen volgens 34%. Uit cijfers van het BKWI blijkt echter dat alle GSD-en een aansluiting hebben op Suwinet-Inlezen. In mei 2015 hebben volgens BKWI 390 van de 393 gemeenten gebruik gemaakt van Suwinet-inlezen. BKWI heeft als beheerder van Suwinet inzicht in het gebruik van Suwinet. De cijfers van BKWI moeten derhalve als juist worden beschouwd. Het IB geeft aan dat er een fout zit in de enquête. Er had niet naar Suwinet-inlezen maar naar DKD-inlezen (DKD-inlezen is de benaming van de door de gemeenten gebruikte inleesmodule) gevraagd moeten worden. Het IB geeft aan dat het gebruik van DKD-inlezen rond de 30% ligt. Het IB heeft als beheerder van DKD-inlezen zicht op het gebruik van DKD-inlezen.
Al met al spreken de verzamelde gegevens elkaar zodanig tegen dat het niet mogelijk is om een conclusie te trekken over het gebruik van Suwinet-inlezen door gemeenten.

Tot slot geeft 27% van de respondenten aan dat hun GSD gebruik maakt van Sonar. Dit komt overeen met de cijfers die UWV heeft verstrekt betreffende het gebruik van de UWV-portal en Sonar, zie hoofdstuk 3. Eventuele andere systemen die de GSD-en volgens de respondenten raadplegen zijn de cliëntvolgsystemen en de BRP.

Figuur 6 Maakt gemeente bij het bepalen van recht op en de hoogte van de WWB-uitkering gebruik van de volgende bronnen? Gemeenten kunnen meerder bronnen naast elkaar gebruiken

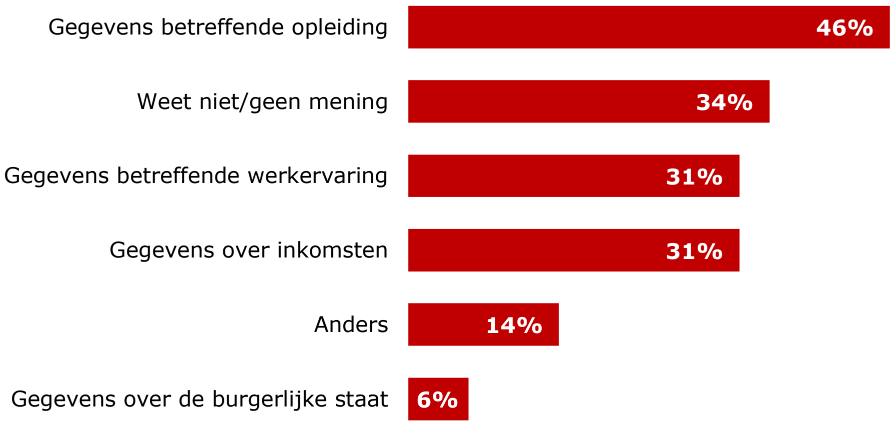

Ook gaven de respondenten in de enquete aan welke gegevens de GSD raadpleegt via de geautomatiseerde systemen. Respondenten geven aan dat hun GSD met name gegevens betreffende opleidingen (46%), gegevens over inkomsten (31%) en gegevens betreffende werkervaring (31%) uitvraagt bij de klant. De vraagstelling in de enquete is niet gedetailleerd genoeg om te kunnen bepalen of het uitvragen van deze gegevens is toegestaan door de WEU.

Onder de categorie 'anders' geven de respondenten aan gegevens uit te vragen over de woonsituatie in verband met het toepassen van de kostendelersnorm[29], ook gegevens over vermogen worden genoemd.

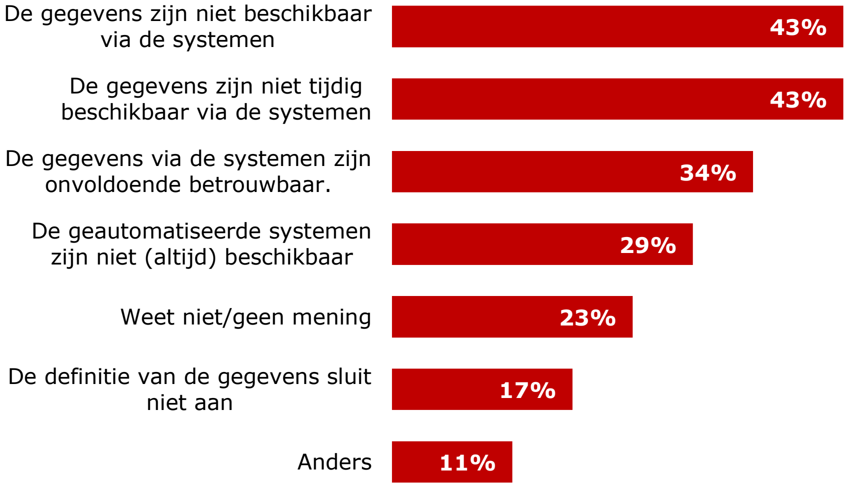
[29] Er zijn inkijkpagina's ontwikkeld gericht op het geven van inzicht in gegevens die gemeenten nodig hebben in verband met de kostendelersnorm. Deze leveren echter niet alle benodigde informatie. Bijvoorbeeld niet over de commerciële relatie tussen huurder en verhuurder.

Figuur 7 Welke gegevens haalt uw gemeente niet uit geautomatiseerde systemen?

De voornaamste reden om gegevens uit te vragen bij de klant is volgens de respondenten dat de gegevens niet tijdig beschikbaar zijn (43%), of in het geheel niet beschikbaar zijn (43%). Wanneer de gegevens in het geheel niet beschikbaar zijn kan dit komen doordat de gegevens niet zijn opgenomen in de geautomatiseerde systemen van de bronhouder of doordat de GSD niet is aangesloten op de geautomatiseerde systemen.

Figuur 8 Waarom haalt uw gemeente (een deel van) de gegevens nodig voor het bepalen van recht op en de hoogte van de WWB-uitkering niet uit de geautomatiseerde systemen?

4 Belemmeringen eenmalige gegevensuitvraag

In dit hoofdstuk wordt de volgende onderzoeksvraag beantwoord:
Welke belemmeringen doen zich in de praktijk voor die het eenmalig vragen van gegevens aan burgers in de weg staan en wat is er nodig om deze belemmeringen weg te nemen? Neem hierbij de kwaliteit van gegevens, techniek, werkprocessen en wet en regelgeving in beschouwing.

Of er sprake is van eenmalige gegevensuitvraag hangt samen met het gebruik van digitale aanmeldingsformulieren. Wanneer gebruik wordt gemaakt van een digitaal aanmeldingsformulier worden de gegevens opgenomen in Bijlage II vooringevuld op het formulier. De belangrijkste belemmeringen die het eenmalig vragen van gegevens aan burgers in de weg staan, zitten daarmee in de redenen die partijen hebben om geen gebruik te maken van digitale aanmeldingsformulieren. SVB en UWV maken het gebruik van digitale formulieren mogelijk en gebruiken alleen geen digitale formulieren wanneer de klant niet voldoende digitaal vaardig is. Gemeenten maken het gebruik van digitale formulieren niet altijd mogelijk. Gemeenten geven de volgende redenen voor het niet gebruiken van het digitale formulier (e-WWB-formulier):

- Het e-WWB-formulier bevat niet alle gegevens die nodig zijn voor de beoordeling van de uitkeringsaanvraag.
- Geautomatiseerd inlezen van het e-WWB-formulier is in veel gemeenten niet mogelijk.

Daarnaast zijn ook verschillende andere belemmeringen naar boven gekomen in de evaluatie. Allen komen in dit hoofdstuk aan bod. De belemmeringen zijn ingedeeld volgens de categorieën die het ministerie in de vraagstelling heeft benoemd.

Ook zijn er belemmeringen aan te wijzen die eenmalige gegevensuitvraag, van gegevens die niet zijn opgenomen in Bijlage II, verhinderen of die gegevensuitwisseling met partners van buiten de keten verhinderen. Hoewel deze belemmeringen buiten de kaders van de evaluatie vallen, zijn zij wel opgenomen in dit hoofdstuk.

4.1 Kwaliteit van gegevens

4.1.1 Conclusie

In de evaluatie van de WEU uitgevoerd in 2010[30] is de kwaliteit van de gegevens beoordeeld op de volgende aspecten: de beschikbaarheid van Suwinet en de betrouwbaarheid, actualiteit en volledigheid van de gegevens opgenomen in Suwinet. Uit de evaluatie van 2010 blijkt dat de beschikbaarheid van Suwinet-inkijk als goed wordt beoordeeld. Ook in voorliggende evaluatie wordt de beschikbaarheid als goed beoordeeld. Er zijn wel eens storingen maar die zijn over het algemeen van korte duur, waardoor zij geen belemmering vormen voor eenmalige gegevensuitvraag. Bij een storing wordt de taak waarvoor Suwinet geraadpleegd moet worden even geparkeerd. Wat betreft de betrouwbaarheid, actualiteit en volledigheid van de

[30] De werking van de eenmalige gegevensuitvraag in de praktijk. Evaluatie perceel 2 WEU, Zoetermeer: Panteia (2010).

gegevens werd in 2010 geconstateerd dat de gegevens uit de Polisadministratie niet altijd van voldoende kwaliteit zijn voor de toepassing die gebruikers (de ketenpartners) voor ogen hebben. Dit blijkt anno 2015 nog steeds het geval te zijn. De volledigheid en betrouwbaarheid van de gegevens uit de Polisadministratie zijn sinds 2010 verbeterd. De actualiteit van de gegevens blijft een probleem. In onderstaande paragraaf leest u hier meer over.

4.1.2 *Kwaliteit gegevens uit de Polisadministratie*

Ketenpartners gaven in de evaluatie van de WEU in 2010 aan dat met name de kwaliteit van de gegevens uit de Polisadministratie niet altijd goed genoeg was. De gegevens waren niet actueel genoeg en ook kwam het geregeld voor dat niet alle dienstverbanden van een klant waren opgenomen of dat de aangegeven begin- en/of einddatum van een dienstverband onjuist waren. In voorliggende evaluatie geven de ketenpartners aan dat de volledigheid en betrouwbaarheid van de gegevens uit de Polisadministratie flink is verbeterd. Wat een probleem blijft volgens de ketenpartners is de actualiteit van de gegevens.

Dat de ketenpartners de actualiteit als probleem ervaren, betekent niet dat de gegevens afkomstig uit de Polisadministratie niet voldoen aan het normenkader zoals dat is vastgelegd door betrokken partijen en afgestemd met de Tweede Kamer. Werkgevers hebben volgens dit normenkader zes weken de tijd om de maandloongegevens aan te geven bij de Belastingdienst. De gegevens opgenomen in de Polisadministratie zijn dus niet ‘realtime’. De afnemende ketenpartners gebruiken de gegevens in een andere context dan de leverancier waardoor zij de kwaliteit van de gegevens anders beoordelen.[31] Zij hebben juist behoefte aan ‘realtime’ gegevens. UWV en SZW onderzoeken op het moment wat de mogelijkheden zijn voor het verkorten van de aangiftetermijn. Andere mogelijkheid is om de referentieperiode een maand op te schuiven: niet meer te kijken naar de laatste maand maar naar de maand daarvoor, zie hiervoor de paragraaf over belemmeringen die voortkomen uit wet- en regelgeving.

4.1.3 *Gegevens van zzp’ers*

Alleen de gegevens over de arbeidsverhoudingen van personen die loonbelastingplichtig zijn in Nederland kunnen uit de Polisadministratie gehaald worden. Zzp’ers zijn niet loonbelastingplichtig en hun gegevens komen derhalve niet voor in de Polisadministratie. De ketenpartners geven aan voor deze groep op zoek te zijn naar een alternatieve administratie zodat ook voor deze groep eenmalig uitvragen van de gegevens mogelijk wordt. Er wordt gedacht aan een ‘digitale kluis’ waarin de burger zijn gegevens zelf kan plaatsen. De burger voert zelf de regie over de kluis en kan, indien hij dat wil, de overheid toegang geven.

4.2 Techniek

4.2.1 *Conclusie*

In de evaluatie van 2010 werd het ontbreken van de mogelijkheid voor gemeenten om geautomatiseerd gegevens van de ketenpartners in te lezen als belemmering geïdentificeerd. Uit voorliggende evaluatie blijkt dat dit probleem nog niet is opgelost. Daarnaast is er bij SVB behoefte aan een aanvullende vorm van gegevenslevering. SVB heeft behoefte aan de melding van wijzigingen in de Polisadministratie.

[31] De burger bediend in 2013, Den Haag; Inspectie SZW (2013).

4.2.2 Inlezen digitale gegevens door gemeenten

Geautomatiseerd inlezen van het e-WWB-formulier is niet voor alle gemeenten mogelijk. Inlezen is alleen mogelijk voor gemeenten die een contract hebben met een ICT-leverancier die deze mogelijkheid aanbiedt. Momenteel hebben de vier grote gemeenten en daarnaast nog 8 tot 10 andere gemeenten een contract bij een dergelijke leverancier. Bij deze gemeenten is inlezen dus mogelijk.
Wanneer inlezen niet mogelijk is moeten de GSD-en de ingevulde e-WWB-formulieren overtikken in het eigen cliëntvolgsystemen of uitprinten wanneer nog gewerkt wordt met papieren klantendossiers. Dit werkt eenmalige gegevensuitvraag niet in de hand. Bij het overtikken worden mogelijk fouten gemaakt en de papieren dossiers kunnen kwijtraken waardoor gegevens (opgenomen in Bijlage II) dubbel uitgevraagd moeten worden.

Het mogelijk maken van geautomatiseerd inlezen van het e-WWB-formulier voor alle gemeenten wordt gezien als belangrijke stap in het wegnemen van belemmeringen voor het eenmalig uitvragen van gegevens bij burgers. Naast de ICT-leveranciers die leveren aan de gemeenten die nu al kunnen inlezen zijn er nog twee ICT-leveranciers actief. Eén van hen is in september 2014 een pilot gestart met een proefoplevering van een inleesmodule. Inmiddels hebben 30 gemeenten de inleesmodule bij deze leverancier aangeschaft. Verwachting is dat deze gemeenten in de loop van 2015 het e-WWB-formulier kunnen inlezen. De andere ICT-leverancier heeft aangegeven de intentie te hebben om inleessoftware te ontwikkelen maar heeft nog geen concrete toezeggingen gedaan.

4.2.3 Melding bij wijzigingen in gegevens opgenomen in de Polisadministratie

Volgens SVB kan de wijze waarop gegevens uit de Polisadministratie bij SVB binnen komen verbeterd worden. SVB zou graag een melding ontvangen bij wijziging van het inkomen van de klant. Nu bepaalt SVB zelf of er sprake van wijziging door middel van bestandsvergelijkingen. Wanneer SVB hiervan een melding krijgt zou dit de werkprocessen van SVB efficiënter maken.

4.3 Werkprocessen

4.3.1 Conclusie

In de evaluatie van 2010 is geconstateerd dat de winstmogelijkheden die bij de e-intake worden gerealiseerd, in termen van dubbele en overbodige uitvraag bij klanten, niet volledig gerealiseerd worden bij papieren intake. In papieren formulieren wordt vaak gevraagd naar gegevens opgenomen in Bijlage II. Ook in 2015 blijkt dit het geval te zijn. In het geval van aanvraag van een uitkering langs papieren weg worden er nog verschillende gegevens opgenomen in Bijlage II uitgevraagd bij de klant. In deze paragraaf bekijken we dit nader.

In de evaluatie van 2010 wordt tevens geconstateerd dat gemeenten ten opzichte van UWV en SVB achterblijven in het gebruik van de omgekeerde digitale intake. Uit voorliggende evaluatie blijkt dat in 2015 in de helft van de gemeenten het aanvragen van een uitkering middels het e-WWB-formulier niet mogelijk is gemaakt door de gemeenten. In deze paragraaf is beschreven waarom gemeenten er voor kiezen om gebruik van het e-WWB-formulier niet open te stellen. Samengevat hebben de gemeenten hier de volgende redenen voor:

- Het e-WWB-formulier bevat niet alle gegevens die nodig zijn voor de beoordeling van de uitkeringsaanvraag.
- Geautomatiseerd inlezen van het e-WWB-formulier is beperkt/niet mogelijk.

Daarnaast werd in 2010 geconstateerd dat er sprake was van dubbele gegevensuitvraag wanneer een klant met een WW-uitkering een baan vond. De klant moest dit doorgeven als wekzoekende bij het WERKbedrijf en als WW-gerechtigde bij het regiokantoor van UWV. Inmiddels hoeft dit niet meer. Het WERKbedrijf en het regiokantoor gebruiken nu een gezamenlijk wijzigingsformulier. Omdat deze belemmering is weggenomen wordt dit verder niet besproken in deze paragraaf.

4.3.2 *Belemmeringen eenmalige gegevensuitvraag bij papieren aanvraagformulier*

In de beschrijving van de processen betreffende het verloop van de aanvraag van een uitkering (zie hoofdstuk 3) komt naar voren dat eenmalige gegevensuitvraag nog niet altijd de praktijk is bij de aanvraag van een uitkering middels een papieren aanvraagformulier. In deze paragraaf leest u waarom dit het geval is. Dit wordt voor UWV en gemeenten ieder apart beschreven omdat de redenen uiteenlopen.

UWV: Belemmeringen eenmalige gegevensuitvraag bij papieren aanvraagformulier
Inschrijvingen Werk en WW bij het UWV verlopen voor 95% via de digitale weg. Wanneer gebruik wordt gemaakt van een papieren formulier (in het geval een klant niet digitaal vaardig is) is van hergebruik van gegevens nauwelijks sprake. Op het papieren formulier worden gegevens slechts in beperkte mate vooringevuld. Dit is omdat de rekenregels van het digitale formulier niet kunnen worden toegepast op een papieren formulier. Het digitale formulier toont de gegevens van de klant aan de hand van de door UWV getrokken conclusies. Doe je dit op een papieren formulier dan ontstaat een onoverzichtelijk geheel van rond de dertig pagina's. UWV biedt niet digitaal vaardigen een formulier aan dat bestaat uit vier pagina's waarop een beperkt aantal gegevens zijn vooringevuld. Niet alle gegevens opgenomen in Bijlage II die worden uitgevraagd op het papieren formulier zijn vooringevuld.

Gemeenten: Belemmeringen eenmalige gegevensuitvraag bij papieren aanvraagformulier
Gemeenten hebben geen toegang tot de 'achterkant' van Werk.nl. Gemeenten kunnen het e-WWB-formulier daarom niet eerst voorinvullen en vervolgens uitprinten. Gemeenten die dit wel kunnen, hebben hiervoor een eigen applicatie ontwikkeld. Dit vraagt om een behoorlijke investering. Uit de interviews komt naar voren dat met name de kleinere gemeenten deze investering niet kunnen opbrengen. Het aantal interviews is echter te beperkt om hier harde uitspraken over te doen.

4.3.3 *Argumenten die gemeenten hebben om het e-WWB-formulier niet te gebruiken*

In het rapport 'De burger bediend in 2013' is te lezen dat gemeenten die geen gebruik maken van het e-WWB-formulier aangeboden op Werk.nl dit doen omdat gegevens die noodzakelijk zijn voor de afhandeling van de WWB-aanvraag ontbreken op het e-WWB-formulier. Anno 2015 blijkt dit nog steeds een belangrijke reden te zijn om geen gebruik te maken van het e-WWB-formulier. Gemeenten voegen daar wel aan toe dat het ook (nog) lastig is om alle gegevens digitaal bij de klant uit te vragen. Gemeenten hebben een aantal bewijstukken nodig om een besluit te kunnen nemen over een aanvraag. Dergelijke bewijsstukken zijn bijvoorbeeld de afschriften van de rekening(en) van de klant van de laatste vier maanden. Het is (nog) lastig deze bewijsstukken digitaal te verstrekken waardoor dit niet is opgenomen in het e-WWB-formulier. Daarnaast bestaat er ook veel variatie in de gegevens die gemeenten nodig hebben voor het beoordelen van de aanvraag van de uitkering. Het is voor gemeenten mogelijk om het e-WWB-formulier op bepaalde punten aan te passen aan de specifieke wensen van de gemeente maar deze aanpassingsmogelijkheden zijn

beperkt. Het e-WWB-formulier bevat daarom niet alle gegevens die specifieke gemeenten gebruiken bij het beoordelen van een uitkeringsaanvraag.

Naast het argument dat het e-WWB-formulier niet alle gegevens bevat die noodzakelijk zijn voor de afhandeling van de WWB-aanvraag zien gemeenten ook in het ontbreken van de mogelijkheden om de gegevens in te lezen in het eigen systeem, een argument om niet over te stappen op het e-WWB-formulier, zie de paragraaf over techniek.

Belemmeringen bij digitale intake
Naast de redenen die gemeenten ervaren bij het open stellen van het e-WWB-formulier is in de evaluatie ook een aantal belemmeringen naar boven gekomen die gemeenten, die wel met het e-WWB-formulier werken, ervaren. Het betreft hier dus geen belemmeringen voor het eenmalig uitvragen van gegevens.
Een belemmering is dat het niet is toegestaan de klant een beslissing te mailen. Mailen brengt immers te grote beveiligingsrisico's met zich mee. Berichten aan de klant mogen daarom enkel naar de digitale Berichtenbox op mijnoverheid.nl verstuurd worden. Klanten krijgen een mail dat er een bericht is in de Berichtenbox. Klanten ervaren dit proces als omslachtig.
Ook het vereiste van een handtekening op de aanvraag van de uitkering is een belemmering. Voor sommige uitkeringen kan de handtekening vervangen worden door de DigiD maar dit is volgens gemeenten niet altijd toegestaan. Omdat de klant (vaak) geen digitale handtekening kan zetten moet dan toch worden overgestapt naar papier.

4.4 Wet- en regelgeving

4.4.1 Conclusie

In de evaluatie van 2010 zijn knelpunten op het gebied van wet- en regelgeving niet als zodanig benoemd. Wel wordt onder een andere noemer vermelding gemaakt van de 'dubbele' uitvraag als gevolg van het gebruik van verschillende definities van inkomen die worden gebruikt in de WW en WWB. Feitelijk is hier geen sprake van dubbele gegevensuitvraag want er worden verschillende gegevens uitgevraagd: WW wordt bepaald op basis van SV-loon en WWB- op basis van nettoloon. Klanten zien het verschil niet tussen deze gegevens en ervaren de uitvraag wel als dubbel. Dit probleem speelt nog steeds. We belichten het in deze evaluatie uitgebreider. Ook komen de volgende niet eerder vastgestelde knelpunten omtrent wet- en regelgeving aan de orde:

- Gebruik van verschillende gegevens/grondslagen in de materiewetten
- De positie van de Gemeenschappelijke Regeling
- Hergebruik van gegeven buiten de keten van werk en inkomen
- Spanning tussen WEU en materiewetten
- De gegevens opgenomen in Bijlage II

4.4.2 Gebruik van verschillende gegevens/grondslagen in de materiewetten

Alle ketenpartners ervaren het gebruik van verschillende gegevens voor vergelijkbare begrippen als belemmering voor eenmalige gegevensuitvraag. Bekend voorbeeld van een begrip dat verschillend wordt gedefinieerd is 'inkomen'. Voor het begrip inkomen worden de volgende definities gebruikt: de werkgever gebruikt het brutoloon, de Belastingdienst het premieheffingsloon, UWV-uitkeren het SV-loon, en de gemeenten

het nettoloon. De verschillende definities in de wetten dwingen de ketenpartners om het begrip 'inkomen' steeds opnieuw uit te vragen. Het afstemmen van de gegevens die gebruikt worden in de materiewetten kan de uitvraag bij de klant verminderen. Feitelijk heeft deze belemmering geen betrekking op de WEU. De ketenpartners en ook de klanten ervaren het wel als onderdeel van de WEU. Voor het harmoniseren of gelijkwaardig maken van begrippen zijn wetsaanpassingen onontbeerlijk.

4.4.3 Positie van de Gemeenschappelijke Regeling

In 2013 werkt 54% van de gemeenten samen in een gemeenschappelijke regeling bij het uitvoeren van de WWB.[32] Een samenwerking tussen gemeenten in een gemeenschappelijke regeling werpt belemmeringen op voor eenmalige gegevensuitvraag. Dit komt doordat een gemeenschappelijke regeling wettelijk gezien niet dezelfde positie heeft als een sociale dienst. Een voorbeeld van een belemmering die hierdoor optreedt, is dat de gemeenschappelijke regeling geen (directe) toegang heeft tot de BRP van de gemeenten die onder de gemeenschappelijk regelingen vallen. Zij kunnen de BRP alleen via een omweg benaderen waardoor de werkprocessen minder efficiënt verlopen.

4.4.4 Spanning tussen WEU enerzijds en materiewetten, informatie beveiliging en privacy anderzijds

Er zit een spanning tussen de WEU enerzijds en de materiewetten (WW, WWB, AOW, Anw en AKW) anderzijds. Het adagium van de WEU luidt "vraag niet dubbel uit, doe het met wat je hebt." De materiewetten schrijven voor dat de omstandigheden van de klant heel precies worden uitgevraagd zodat een uitkering niet ten onrechte wordt toegekend. Dit geldt in het bijzonder voor de WW en WWB.

4.4.5 De gegevens opgenomen in Bijlage II

Bijlage II is tot stand gekomen door de ketenpartners te vragen welke gegevens zij beschikbaar kunnen stellen aan de andere ketenpartners. Het ging niet om de vraag welke gegevens vaak/regelmatig bij de burger worden uitgevraagd. Als laatst genoemde vraag wordt gesteld in plaats van eerst genoemde dan zou de conclusie kunnen zijn dat sommige gegevens niet zijn opgenomen in Bijlage II en dat het, om het doel van de WEU echt te bereiken, nodig is om die gegevens toe te voegen aan Bijlage II. .

4.4.6 Hergebruik van gegevens buiten de keten van werk en inkomen

Gegevens die binnen de sector werk en inkomen worden verwerkt, mogen op grond van de wet SUWI en de diverse materiewetten alleen worden uitgewisseld met instanties, als de wet dat uitdrukkelijk toestaat. Binnen het gemeentelijk domein staat dit op gespannen voet met het uitgangspunt van integrale klantbenadering, dat van professionals verwacht om over wettelijke domeinen heen te kijken. Dit spanningsveld is al beschreven in het rapport 'De burger bediend in 2013' maar met de decentralisaties, waardoor steeds meer wettelijke taken naar gemeenten zijn gegaan, is dit spanningsveld nog groter geworden. Dit vraagt om een bredere discussie over de relatie tussen bescherming van persoonsgegevens aan de ene kant en bediening van de burger aan de andere kant.

Ook de SVB geeft aan dat het nodig is om over de grenzen van het Suwi-domein heen te kijken. Het uitgangspunt van de WEU is het leveren van optimale dienstverlening

[32] Divosa-monitor factsheet: Intergemeentelijke samenwerking. December 2013.

aan de klant. Daarvoor is het ontwikkelen van een veilige en betrouwbare infrastructuur tussen partijen werkzaam in verschillende domeinen nodig. Een dergelijke infrastructuur kan alleen gerealiseerd worden als de wet wordt aangepast. De WEU richt zich thans namelijk zuiver op het SUWI-domein.

4.4.7 Geen registratie van ander inkomen dan uit loondienst

De Polisadministratie bevat de inkomsensgegevens uit loondienst. Ander inkomen, zoals dat van zzp'ers, wordt niet geregistreerd. Hiervoor dient naast een doeltreffend structureel kader, ook een wettelijk kader geschapen te worden.

5 Gegevens uitzonderen van de inlichtingenplicht

In dit hoofdstuk wordt de volgende onderzoeksvraag beantwoord:
Onder welke condities kunnen welke gegevens worden uitgezonderd van de plicht van burgers om op verzoek of onverwijld uit eigen beweging alle relevante informatie aan een overheidsorganisatie te verstrekken?

De inlichtingenplicht is in diverse socialezekerheidswetten opgenomen en verplicht klanten, om informatie die van belang is voor het uitvoeren van de wet te melden op verzoek of onverwijld uit eigen beweging. Bij de invoering van de WEU is er vanuit gegaan dat de invoering van de WEU ook gevolgen heeft voor de inlichtingenplicht. Bedoeling van de WEU is immers dat een burger bij wijziging van een gegeven dit niet bij talrijke overheidsinstanties hoeft te melden. Melding bij de instantie die aangewezen is voor het beheer van het gegeven moet voldoende zijn.

De WEU voorziet in de mogelijkheid om bij ministeriele regeling aan te wijzen administraties (respectievelijk gegevens daaruit) uit te zonderen van de spontane informatieplicht van de klant. Op dit moment is het enige voorbeeld waar het beperken van de inlichtingenplicht is geregeld de situatie in de AKW waarbij het kind studiefinanciering krijgt.[33]

Om meer inzicht te krijgen in de mogelijkheden om dit principe ook in andere concrete situaties toe te passen, is als onderdeel van voorliggende evaluatie, onderzocht onder welke condities dit mogelijk is.

Uit de diepte interviews met de ketenpartners blijkt dat ketenpartners een verschillende kijk hebben op het idee om gegevens uit te zonderen van de inlichtingenplicht. Alle ketenpartners geven aan dat hergebruik van gegevens mogelijk is waar het gaat om het constateren van wijzigingen in omstandigheden die van invloed zijn op het recht van uitkeren. De ketenpartners noemen daarbij de volgende condities:

- Actualiteit: De gegevens zijn snel beschikbaar voor de keten via (basis)registraties
- Beschikbaarheid: De gegevens van de klant zijn opgenomen in de (basis)registratie waartoe de ketenpartners (via Suwinet) toegang hebben. Van bepaalde groepen klanten is bekend dat niet al hun gegevens zijn opgenomen in de (basis)registraties. Een bekend voorbeeld zijn de inkomensgegevens van een zzp'er.

In grote lijnen zijn de ketenpartners het dus met elkaar eens. Wel zitten er kleine verschillen tussen de ketenpartners aangaande de vereisten die aan de actualiteit van de gegevens worden gesteld. Actualiteit speelt met name een rol bij de inkomensgegevens afkomstig uit de Polisadministratie. SVB ziet het gebrek aan actualiteit van inkomensgegevens in mindere mate als beperkende conditie voor het uitzonderen van deze gegevens van de inlichtingenplicht dan UWV en gemeenten. Dit tekent zich ook af in de werkwijzen die de ketenpartners in de praktijk hanteren. SVB haalt de inkomensgegevens uit de Polisadministratie en vraagt ze niet op bij de klant. UWV en gemeenten vragen de inkomensgegevens uit bij de klant en controleren deze

[33] Aanbiedingsbrief rapport Inspectie SZW 'De Boete Belicht'. 16 december 2014. 2014-0000185932.

aan de hand van de Polisadministratie, nadat de relevante gegevens in deze administratie beschikbaar zijn gekomen.

Het verschil tussen SVB enerzijds en UWV en gemeenten anderzijds hangt samen met de volgende punten:

- De klantenbestanden van UWV en gemeenten zijn minder stabiel dan het klantenbestand van SVB. Dit komt door de kortere gemiddelde looptijd van de uitkeringen die UWV en de gemeenten verstrekken, ten opzichte van de SVB uitkeringen.
- De uitkeringen die UWV en gemeenten verstrekken vormen vaak het hoofdinkomen, waar de uitkeringen die SVB verstrekt vaak een aanvulling op het hoofdinkomen zijn. Wanneer UWV of gemeenten een uitkering onterecht verstrekken is dit lastig te corrigeren.

UWV en GSD-en geven ook aan dat er een activeringsprikkel uitgaat van de inlichtingenplicht. Door de inlichtingenplicht moeten klanten zelf een activiteit ondernemen om de uitkering te ontvangen. Sommige klanten hebben deze prikkel nodig om te gaan participeren. Wanneer gegevens van de inlichtingenplicht worden uitgezonderd gaat deze prikkel (deels) verloren. Voor de meeste klanten zal er echter, ook na eventueel uitzonderen van gegevens in het kader van de WEU, een inlichtingenplicht blijven bestaan voor gegevens die niet bij andere overheidsorganisaties bekend zijn (zoals sollicitaties, vakantiedata).

In dit hoofdstuk leest u hoe de ketenpartners aankijken tegen de mogelijkheid om gegevens uit te zonderen van de inlichtingenplicht en onder welke condities dit volgens hen mogelijk is. Daarnaast worden ook de werkprocessen die ketenpartners op dit moment hanteren voor de inlichtingenplicht beschreven.

5.1 Condities voor uitzonderen volgens UWV

5.1.1 Conclusie

UWV geeft aan dat uitzonderen van een deel van de Bijlage II gegevens van de inlichtingenplicht mogelijk is maar dat het (nog) niet mogelijk is om inkomensgegevens uit te zonderen van de inlichtingenplicht. De inkomensgegevens opgenomen in de Polisadministratie zijn nog niet voldoende actueel om ze te kunnen uitzonderen van de inlichtingenplicht. Ook zijn er alleen inkomensgegevens in de Polisadministratie opgenomen van klant die zijn onderworpen aan de loonbelasting in Nederland. Voor zzp'ers is dit niet het geval. Om de visie van UWV te illustreren is hieronder beschreven hoe UWV de inlichtingenplicht van de WW nu heeft ingericht.

5.1.2 Inlichtingenplicht WW en Werk

Het UWV kent verschillende gegevens die zijn opgenomen in de inlichtingenplicht die ook worden uitgevraagd door de ketenpartners. UWV legt gegevens die beschikbaar zijn voor hergebruik voor aan de klant middels een vooringevuld wijzigingsformulier. Dit gebeurt gelijktijdig voor WW en Werk. De klant wordt verzocht de gegevens te beoordelen op juistheid. Blijken de gegevens achteraf niet te kloppen dan is het mogelijk om te veel verstrekte uitkering terug te vorderen. Inkomensgegevens zijn (nog) niet voldoende actueel om voor in te vullen op de wijzigingsformulieren. De klant moet deze gegevens zelf verstrekken.

Daarnaast zijn er ook gegevens waarvoor een inlichtingenplicht geldt die niet bekend zijn bij de ketenpartners. Het gaat om gegevens als op vakantie gaan en verrichte re-integratieactiviteiten (o.a. sollicitaties). Deze gegevens kunnen überhaupt niet worden uitgezonderd van de inlichtingenplicht.

5.2 Condities voor uitzonderen volgens SVB

5.2.1 Conclusie

SVB hanteert, reeds vooruitlopend op de te ontwikkelen ministeriele regeling, het beleid dat de inlichtingenplicht niet geldt voor gegevens over burgerlijke staat, nationaliteit en inkomen (behalve van zzp'ers). SVB krijgt deze gegevens via bestandskoppeling uit de BRP, de Polisadministratie en de administratie van DUO. Het klantenbestand van SVB wordt dagelijks geüpdatet vanuit de BRP en op maandelijkse basis vergeleken met de Polisadministratie en de administratie van DUO. Doordat de update vanuit de Polisadministratie maandelijks is, komt het voor dat de gegevens niet volledig of niet helemaal actueel zijn. Indien uit de invoerdata van de gegevens blijkt dat ze waarschijnlijk niet volledig of actueel zijn dan raadpleegt SVB Suwinet-Inkijk. De gegevens die via Suwinet-Inkijk beschikbaar worden gesteld zijn over het algemeen wel volledig en actueel. Indien de gegevens beschikbaar via Suwinet-Inkijk ook niet volledig en actueel zijn vraagt SVB de gegevens uit bij de klant.

Wanneer gegevens worden uitgezonderd van de inlichtingenplicht kunnen uitkeringsgerechtigden, volgens SVB, de inlichtingenplicht niet overtreden. SVB gaat er vanuit dat wanneer de SVB gegevens zelf invult via bestandskoppelingen zij ook zelf verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de gegevens. Wanneer na verloop van tijd toch blijkt dat er iets niet klopt dan wordt dit met terugwerkende kracht gecorrigeerd. Eventuele fouten komen volgens SVB naar boven wanneer de klant reclameert wanneer iets niet klopt, uit de systemen van anderen en uit eigen rechtmatigheidsonderzoek van SVB.

In onderstaande paragrafen kunt u lezen hoe het uitzonderen van (gegevens uit) administraties van de inlichtingenplicht nu vorm krijgt.

5.2.2 Inlichtingenplicht AOW

Sinds SVB is overgegaan tot uitzonderen van gegevens uit de inlichtingenplicht hoeft de uitkeringsgerechtigde alleen een wijziging van het rekeningnummer door te geven en een wijziging in de samenstelling van het huishouden (samenwonen). De overige gegevens verkrijgt SVB via bestandskoppeling met de BRP. Het gaat dan om wijzigingen van nationaliteit, verhuizing, het sluiten of verbreken van een huwelijk of geregistreerd partnerschap, overlijden etc.

5.2.3 Inlichtingenplicht AIO

Voor gebruikers van een AIO-uitkering is er naast de eerder genoemde voorwaarden (uitzonderen is alleen mogelijk wanneer de klant is ingeschreven in de BRP en de klant onderworpen is aan de loonbelasting in Nederland) een aanvullende voorwaarde voor het uitzonderen van gegevens uit de inlichtingenplicht. Dit hangt samen met de per 1 januari 2015 ingevoerde kostendelersnorm. Bij de kostendelersnorm telt het aantal huisgenoten mee voor de hoogte van de AIO-uitkering. Niet alle huisgenoten tellen mee voor de kostendelersnorm.[34] Aan de hand van de (bij de ketenpartners)

---

[34] http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bijstand/vraag-en-antwoord/wat-is-de-kostendelersnorm-in-de-bijstand.html

beschikbare gegevens is het niet mogelijk om te bepalen of een huisgenoot meetelt voor de kostendelersnorm. Gehuwden of personen die een gezamenlijke huishouding voeren zijn daarom altijd inlichtingenplichtig. Voor gebruikers van een AIO-uitkering die geen huisgenoten hebben geldt dat zij alleen wijziging van het rekeningnummer en wijziging in de samenstelling van het huishouden (samenwonen) hoeven door te geven. De overige gegevens verkrijgt SVB via bestandskoppeling met de BRP en, vooralsnog in de context van een pilot, met de Polisadministratie.

5.2.4 *Inlichtingenplicht Anw*

Ook voor de Anw is SVB overgegaan tot het uitzonderen van gegevens uit de inlichtingenplicht. Wederom geldt dat de klant alleen de wijzigingen in het rekeningnummer hoeft door te geven. SVB haalt gegevens die zij nodig heeft voor het bepalen van het recht op uitkering via bestandskoppeling uit het BRP en de Polisadministratie. Uit de bestandskoppeling met de BRP haalt SVB wijzigingen van nationaliteit, verhuizing, het sluiten of verbreken van een huwelijk of geregistreerd partnerschap, overlijden etc. Bestandskoppeling met de Polisadministratie geeft SVB zicht op wijzigingen in het inkomen. Het inkomen is alleen bekend bij de Polisadministratie wanneer de klant onderworpen is aan de loonbelasting in Nederland. Voor zzp'ers is dit niet het geval. Zzp'ers moeten wijzigingen in hun inkomsten daarom wel doorgeven aan SVB. SVB controleert de opgave van de zzp'er jaarlijks op juistheid door de opgave te vergelijken met de aanslag van de Belastingdienst. Tot slot gebruikt SVB het eigen systeem om te bepalen of een kind ouder dan 18 jaar is geworden.

5.2.5 *Inlichtingenplicht AKW*

Voor de AKW vormen met name de omstandigheden van kinderen van 16 en 17 jaar een belangrijke rol bij het vaststellen van het voortduren van het recht op uitkeren. Bij kinderen van 16 of 17 jaar wordt bij de vaststelling van het recht op kinderbijslag rekening gehouden met het eventuele inkomen uit arbeid van die kinderen. Naar de aanvrager van de kinderbijslag gaat (geautomatiseerd) een brief uit waarin is uitgelegd dat er alleen recht bestaat op kinderbijslag wanneer een eventueel inkomen uit arbeid van het kind niet meer is dan € 1.266 netto per kwartaal. Indien hier niet aan wordt voldaan moet de aanvrager dit doorgegeven aan SVB. De serviceteammedewerkers van SVB controleren of inkomensgegevens van 'risicogroepen' correct worden weergegeven. De serviceteammedewerkers maken hiervoor gebruik van Suwinet-inkijk. Een voorbeeld van een risicogroep is de groep jongeren die een BBL-opleiding volgen.
Andere omstandigheid, van 16 en 17 jarigen, die van invloed is op het recht van uitkeren is of het kind naar overdag op school zit om een startkwalificatie te halen. Indien het 16 of 17 jarige kind overdag niet naar school gaat en niet is vrijgesteld van de verplichting een startkwalificatie te halen dan stopt de kinderbijslag.[35] SVB haalt dit gegeven binnen via bestandkoppeling met DUO.

[35] https://www.svb.nl/int/nl/kinderbijslag/betaling/stopt/

5.3 Condities voor uitzonderen volgens GSD

5.3.1 Conclusie

Gemeenten krijgen wijzigingen in de omstandigheden van de klant veelal door via het IB. Gemeenten gebruiken de gegevens van het IB om te controleren of de klant de wijzigingen correct heeft doorgegeven. Gemeenten vinden dat klanten de wijzigingen ook zelf moeten blijven doorgeven. Zij hebben daarvoor de volgende argumenten:

- De gegevens die via het IB binnen komen zijn vaak vertraagd, met name de gegevens afkomstig uit de Polisadministratie. Wanneer gegevens worden uitgezonderd van de inlichtingenplicht betekent dit dat de uitkering op basis van verouderde gegevens wordt verstrekt en de klant te veel of juist te weinig uitkering krijgt. Vaak levert dit voor de klant grote problemen op waardoor de GSD er voorkeur aan geeft om gegevens uit te vragen bij de klant en een uitkering van de juiste hoogte te verstrekken.
- Niet alle wijzigingen in de 'reële wereld' komen ook in de bestanden terecht. Een voorbeeld van een wijziging die niet doorkomt in de bestanden is de aanschaf van een auto wanneer het kentekennummer niet wordt overgezet. Ander voorbeeld is dat een klant gaat samenwonen maar dat de partner zich niet op het nieuwe adres laat inschrijven bij de gemeente.
- Tot slot geeft een gemeente aan dat de inlichtingenplicht voor sommige klanten prikkelend werkt. De inlichtingenplicht verplicht de klant om actief te handelen. Sommige klanten hebben deze prikkeling nodig om te gaan participeren.

5.3.2 Inlichtingenplicht WWB

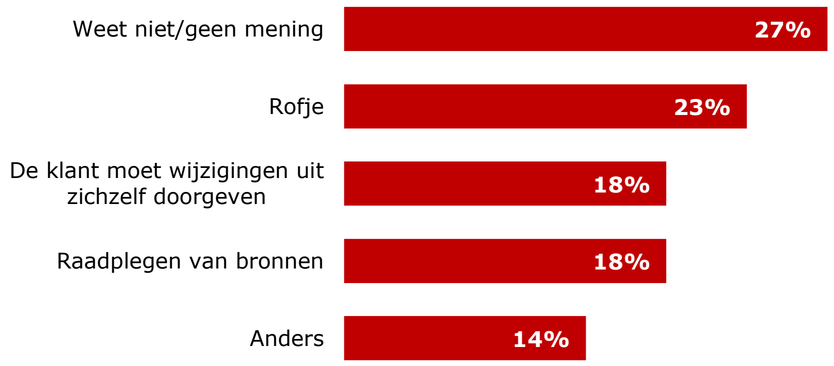
In het verleden werden alle klanten maandelijks gevraagd om een rechtmatigheidsonderzoeksformulier bijstand (Rofje) in te vullen of er wijzigingen waren of niet. Rofjes worden in ongeveer driekwart van de gemeenten niet meer gebruikt. In gemeenten waar dit niet meer gebeurd hoeven klanten alleen gegevens door te geven wanneer een gegeven wijzigt. De gemeente controleert aan de hand van de meldingen van het IB of de klant wijzigingen (correct) doorgeeft.

5.3.3 Inlichtingenplicht WWB nader belicht

Ook over de toepassing van de inlichtingenplicht legden we middels een enquête enkele vragen voor aan hoofden van GSD-en. De werkwijze van GSD-en lopen sterk uiteen waardoor een enquête meer duidelijkheid kan geven over de invulling van de inlichtingenplicht bij de verschillende GSD-en. De enquête is ingevuld door 67 respondenten. Of dit de hoofden van de GSD-en zijn of dat zij de enquête hebben doorgezet naar een medewerker is niet duidelijk.

Volgens de respondenten gebruikt iets minder dan een kwart (23%) van de GSD-en hoofdzakelijk het Rechtmatigheidsonderzoeksformulier (Rofje). Daarnaast geeft 18 % van de respondenten aan dat klanten wijzigingen uit zichzelf moeten doorgeven. Nog eens 18% van de respondenten geeft aan dat hun GSD vaststelt of er wijzigingen zijn door het raadplegen van gegevens die beschikbaar zijn gesteld door ketenpartners, zie figuur 9.

Figuur 9 Op welke manier bepaalt de gemeente of het recht van de WWB'er op een uitkering tussentijds wijzigt (door verandering van inkomen of woonsituatie, e.d.)? Geef aan welk van onderstaande omschrijvingen het beste aansluit bij de werkwijze in de gemeente?

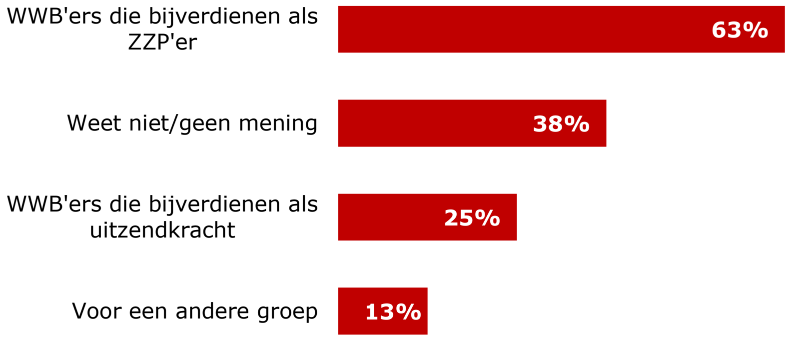
GSD-en die voornamelijk gebruik maken van de digitale systemen voor het vaststellen van wijzigingen in de omstandigheden van de klant raadplegen volgens de respondenten voornamelijk gegevens over de burgerlijke staat (88%) en gegevens over de inkomsten (88%) van de klant, zie onderstaande figuur.

Figuur 10 Welke gegevens raadpleegt de gemeente via de digitale systemen om te bepalen of het recht van de WWB-er op een uitkering is gewijzigd?

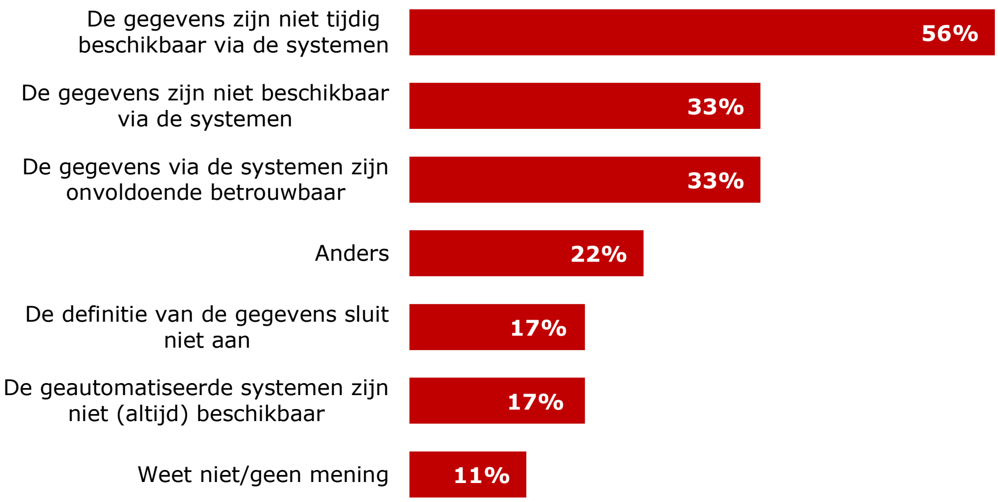
Voornamelijk voor zzp-ers (63%) is het lastig om te bepalen of het recht op uitkeren is gewijzigd. Zzp-ers hebben namelijk geen werkgever die loonaangifte voor hen doet waardoor de gegevens van zzp'ers niet voorkomen in de Polisadministratie. Uitzendkrachten hebben vaak een sterk fluctuerend inkomen. Ook staan uitzendbureaus er bij GSD-en om bekend dat zij niet heel snel zijn met het doen van loonaangiften. Toch geeft slechts een kwart (25%) van de GSD-en aan dat het voor uitzendkrachten niet mogelijk is om met behulp van digitale systemen te bepalen of recht op uitkeren is gewijzigd.

Figuur 11 Voor welke groepen WWB-ers is het niet mogelijk om met behulp van digitale systemen te bepalen of het recht op een uitkering is gewijzigd?

De voornaamste reden voor de GSD-en om geen gebruik te maken van de digitale systemen is dat de gegevens niet tijdig beschikbaar zijn (56%). Daarnaast maakt een derde (33%) van de GSD geen gebruik van digitale gegevens omdat zij de betrouwbaarheid van de gegevens als onbetrouwbaar ervaren. Nog eens een derde (33%) van de GSD-en gebruikt geen digitale systemen omdat de gegevens die zij uitvragen niet in die systemen zijn opgenomen, zie onderstaande figuur.

Figuur 12 Waarom maakt de gemeente geen gebruik van de digitale systemen om te bepalen of het recht van de WWB-er op een uitkering is gewijzigd?

6 Welke gegevens uitzonderen van de inlichtingenplicht

In dit hoofdstuk worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

- *Welke gegevens in welke wet voldoen nu al aan deze condities (waaronder het mogelijk is om ze uit te zonderen van de inlichtingenplicht)?*
- *Welke gegevens in welke wet voldoen nog niet aan deze condities (waaronder het mogelijk is om ze uit te zonderen van de inlichtingenplicht), maar kunnen daaraan wel gaan voldoen en wat is daarvoor nodig?*

Om te bepalen welke gegevens uit te zonderen zijn van de inlichtingenplicht is eerst vastgesteld op welke gegevens de inlichtingenplicht van toepassing is. Dit is niet eenvoudig. In de socialezekerheidswetten zijn geen lijsten opgenomen van gegevens waarop de inlichtingenplicht van toepassing is. In de wetten staat dat de belanghebbende, op verzoek of onverwijld uit eigen beweging, mededeling doet van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op de arbeidsinschakeling of het recht op uitkering. Om welke gegevens het precies gaat is niet vastgelegd. In deze evaluatie is daarom uitgegaan van de gegevens die door de ketenpartners op wijzigingsformulieren en in beleidsregels zijn opgenomen. Vervolgens is bekeken welke van deze gegevens zijn opgenomen in Bijlage II. Alleen gegevens die zijn opgenomen in Bijlage II kunnen op grond van de WEU worden uitgezonderd van de inlichtingenplicht. Bovendien worden veel van de gegevens die niet zijn opgenomen in Bijlage II niet door andere (keten)partijen geregistreerd waardoor hergebruik van deze gegevens niet mogelijk is. Voorbeelden van een gegeven dat om deze reden niet kunnen worden uitgezonderd van de inlichtingenplicht zijn 'vakantie data' en 'ziekmeldingen'.

Voor de gegevens die wel zijn opgenomen in Bijlage II geldt dat de ketenpartners hebben aangegeven dat dit alleen kan onder de volgende condities:

- Actualiteit: De gegevens zijn snel beschikbaar voor de keten via (basis)registraties.
- Beschikbaarheid: De gegevens van de klant zijn opgenomen in de (basis)registraties waartoe de ketenpartners (via Suwinet) toegang hebben. Van bepaalde groepen klanten is bekend dat niet al hun gegevens zijn opgenomen in de (basis)registraties. Een bekend voorbeeld zijn de inkomensgegevens van een zzp'er.

Volgens SVB wordt in voldoende mate voldaan aan bovenstaande condities om de gegevens opgenomen in Bijlage II voor de door haar uitgevoerde materiewetten uit te zonderen van de inlichtingenplicht. Wel dient er een oplossing gevonden te worden voor de klantgroepen waarvan de gegevens niet zijn opgenomen in de (basis)registraties. Het bekendste voorbeeld is het inkomen van een zzp'er. Omdat voor deze groep geen loonaangifte wordt gedaan zijn de inkomensgegevens niet opgenomen in de Polisadministratie en moeten deze gegevens derhalve bij de klant worden uitgevraagd. Ook geeft SVB aan dat de actualiteit van de inkomensgegevens uit de Polisadministratie verbetering behoeft. SVB sluit echter niet uit dat deze gegevens ook nu al voor bepaalde klantgroepen kunnen worden uitgezonderd van de inlichtingenplicht, gegeven de huidige beperkingen wat betreft de actualiteit.

UWV en GSD-en zijn voorzichtiger. Volgens UWV en GSD-en zijn de inkomensgegevens uit de Polisadministratie niet voldoende actueel waardoor zij

genoodzaakt zijn deze gegevens uit te vragen bij de klant. De inkomensgegevens kunnen volgens hen derhalve (nog) niet van de inlichtingenplicht worden uitgezonderd. Daarnaast constateren UWV en GSD-en, net als de SVB, dat voor klantgroepen waarvan de gegevens niet worden geregistreerd geen gegevens kunnen worden uitgezonderd van de inlichtingenplicht.

In onderstaande tabel is in de eerste kolom per ketenpartner opgenomen voor welke gegevens, die zijn opgenomen in Bijlage II, een inlichtingenplicht geldt. In tweede kolom is opgenomen op welke wijze de registratie van het gegeven plaatsvindt. Wordt een gegeven automatisch geregistreerd (de burger hoeft geen melding te maken van het gewijzigde gegeven)? Is registratie van het gegeven verplicht? In de laatste kolom is, tot slot, aangegeven onder welke condities een gegeven kan worden uitgezonderd van de inlichtingenplicht.

Tabel 1. Gegevens, registratie en condities tot uitzondering van dit gegeven van de inlichtingenplicht

Gegeven	*Wijze waarop de registratie plaatsvindt*	*Condities waaronder dit gegeven kan worden uitgezonderd van de inlichtingenplicht*
UWV (WW en Werk)[36]		
(Meer) werken	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor klanten die zijn onderworpen aan loonbelasting (zzp-ers zijn niet onderworpen aan loonbelasting).	• De klant is onderworpen aan loonbelasting in Nederland. • Het gegeven is tijdig bekend. N.B. op dit moment zit er vertraging in de registratie van dit gegeven via de loonbelastingaangifte. Een werkgever heeft zes weken de tijd om aangifte te doen. Derhalve moet worden bekeken of thans al voldoende is voldaan aan de tweede conditie, dan wel of deze registratietermijn nog kan worden bekort.
Inkomen uit arbeid	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor klanten die zijn onderworpen aan loonbelasting (zzp-ers zijn niet onderworpen aan loonbelasting.)	• De klant is onderworpen aan de loonbelasting in Nederland. • Het gegeven is tijdig bekend. N.B. op dit moment zit er vertraging in de registratie van dit gegeven via de loonbelastingaangifte. Een werkgever heeft zes weken de tijd om aangifte te doen. Derhalve moet worden bekeken of thans al voldoende is

[36] http://www.uwv.nl/particulieren/werkloos/tijdens-ww-uitkering/detail/plichten-met-een-ww-uitkering/wijzigingen-doorgeven-tijdens-uw-ww-uitkering

		voldaan aan de tweede conditie, dan wel of deze registratietermijn nog kan worden bekort.
(Aanvragen van) een andere uitkering	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten.	• Het gegeven wordt tijdig bekend gemaakt bij de ketenpartners.
Verhuizen	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten die geregistreerd zijn in de BRP en wanneer de klant binnen Nederland verhuist.	• De klant is geregistreerd in de BRP. • De klant verhuist binnen Nederland.
Beginnen/afronden van een opleiding	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten die geregistreerd zijn bij DUO.	• Mits de opleiding die de klant begint/afrond is geregistreerd bij DUO. • Het gegeven tijdig bekend wordt gemaakt bij de ketenpartners.
Verblijfsstatus	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten die geregistreerd zijn in de BRP.	• De klant is geregistreerd in de BRP.
SVB (AOW)		
Nationaliteit	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten die geregistreerd zijn in de BRP.	• De klant is geregistreerd in de BRP.
Het sluiten of eindigen van huwelijk/geregistreerd partnerschap	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten die geregistreerd zijn in de BRP.	• De klant is geregistreerd in de BRP.
Wijzigingen in de aard van het inkomen	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor klanten die zijn onderworpen aan loonbelasting (zzp-ers zijn niet onderworpen aan loonbelasting).	• De klant is onderworpen aan loonbelasting in Nederland. • Het gegeven is tijdig bekend. N.B. op dit moment zit er vertraging in de registratie van dit gegeven via de loonbelastingaangifte. Een werkgever heeft zes weken de tijd om aangifte te doen. Derhalve moet worden bekeken of thans al voldoende is voldaan aan de tweede conditie, dan wel of deze registratietermijn nog kan worden bekort.

SVB (Anw)		
De nabestaande		
Het niet langer bezitten van de nationaliteit van één der lidstaten van de Europese Unie of de Europese Economische Ruimte. Dit is alleen van toepassing indien de overledene onderworpen is geweest aan de wetgeving van tenminste één van deze lidstaten, en de overledene op het moment van overlijden niet de nationaliteit van één van de lidstaten bezat.	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten die geregistreerd zijn in de BRP.	• De klant is geregistreerd in de BRP.
Het kind van de nabestaande		
Huwelijk/geregistreerd partnerschap	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten die geregistreerd zijn in de BRP.	• De klant is geregistreerd in de BRP.
Het verwerven van inkomen uit arbeid	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor klanten die zijn onderworpen aan loonbelasting (zzp-ers zijn niet onderworpen aan loonbelasting).	• De klant is onderworpen aan loonbelasting in Nederland. • Het gegeven is tijdig bekend. N.B. op dit moment zit er vertraging in de registratie van dit gegeven via de loonbelastingaangifte. Een werkgever heeft zes weken de tijd om aangifte te doen. Derhalve moet worden bekeken of thans al voldoende is voldaan aan de tweede conditie, dan wel of deze registratietermijn nog kan worden bekort.
Het ontvangen van een uitkering	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten.	Het gegeven wordt tijdig bekend gemaakt bij de ketenpartners.
Niet conjuncturele wijziging van het inkomen	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor klanten die zijn onderworpen aan loonbelasting (zzp-ers zijn niet onderworpen aan loonbelasting).	• De klant is onderworpen aan loonbelasting in Nederland. • Het gegeven is tijdig bekend. N.B. op dit moment zit er vertraging in de registratie van dit gegeven via de loonbelastingaangifte. Een

		werkgever heeft zes weken de tijd om aangifte te doen. Derhalve moet worden bekeken of thans al voldoende is voldaan aan de tweede conditie, dan wel of deze registratietermijn nog kan worden bekort.
Wijziging in de aard van het inkomen	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor klanten die zijn onderworpen aan loonbelasting (zzp-ers zijn niet onderworpen aan loonbelasting).	• De klant is onderworpen aan loonbelasting in Nederland. • Het gegeven is tijdig bekend. N.B. op dit moment zit er vertraging in de registratie van dit gegeven via de loonbelastingaangifte. Een werkgever heeft zes weken de tijd om aangifte te doen. Derhalve moet worden bekeken of thans al voldoende is voldaan aan de tweede conditie, dan wel of deze registratietermijn nog kan worden bekort.
De wees		
Huwelijk/geregistreerd partnerschap	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten die geregistreerd zijn in de BRP.	• De klant is geregistreerd in de BRP.
SVB (AKW)		
Het kind		
Het sluiten of eindigen van huwelijk/geregistreerd partnerschap	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten die geregistreerd zijn in de BRP.	• De klant is geregistreerd in de BRP.
Het kind dat niet tot het huishouden van de aanvrager behoort of het kind van 16 jaar of ouder		
Het sluiten of eindigen van huwelijk/geregistreerd partnerschap	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten die geregistreerd zijn in de BRP.	• De klant is geregistreerd in de BRP.
Het pleegkind		
Inkomsten van het kind en de veranderingen in de hoogte daarvan	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor klanten die zijn onderworpen aan loonbelasting (zzp-ers zijn niet onderworpen aan loonbelasting).	• De klant is onderworpen aan loonbelasting in Nederland. • Het gegeven is tijdig bekend.

		N.B. op dit moment zit er vertraging in de registratie van dit gegeven via de loonbelastingaangifte. Een werkgever heeft zes weken de tijd om aangifte te doen. Derhalve moet worden bekeken of thans al voldoende is voldaan aan de tweede conditie, dan wel of deze registratietermijn nog kan worden bekort.
GSD (WWB)		
Verhuizen	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten die geregistreerd zijn in de BRP en wanneer de klant binnen Nederland verhuist.	• De klant is geregistreerd in de BRP. • De klant verhuist binnen Nederland.
Het sluiten of eindigen van huwelijk/geregistreerd partnerschap	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten die geregistreerd zijn in de BRP.	• De klant is geregistreerd in de BRP.
Inwonend kind	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten die geregistreerd zijn in de BRP.	• De klant is geregistreerd in de BRP. • Het kind heeft dezelfde achternaam als de klant.
Inkomen van kinderen	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor klanten die zijn onderworpen aan loonbelasting (zzp-ers zijn niet onderworpen aan loonbelasting.)	• Het kind is onderworpen aan loonbelasting in Nederland. • Het gegeven is tijdig bekend. N.B. op dit moment zit er vertraging in de registratie van dit gegeven via de loonbelastingaangifte. Een werkgever heeft zes weken de tijd om aangifte te doen. Derhalve moet worden bekeken of thans al voldoende is voldaan aan de tweede conditie, dan wel of deze registratietermijn nog kan worden bekort.
Beginnen/afronden van een opleiding	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch.	• Mits de opleiding die de klant begint/afrond is geregistreerd bij DUO. • Het gegeven tijdig bekend wordt gemaakt bij de ketenpartners.
Inkomen uit arbeid	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor klanten die zijn onderworpen aan loonbelasting (zzp-ers zijn niet onderworpen aan loonbelasting.)	• De klant is onderworpen aan loonbelasting in Nederland. • Het gegeven is tijdig

		bekend. N.B. op dit moment zit er vertraging in de registratie van dit gegeven via de loonbelastingaangifte. Een werkgever heeft zes weken de tijd om aangifte te doen. Derhalve moet worden bekeken of thans al voldoende is voldaan aan de tweede conditie, dan wel of deze registratietermijn nog kan worden bekort.
(Aanvragen van) een andere uitkering	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten.	• Het gegeven wordt tijdig bekend gemaakt bij de ketenpartners.
(Meer) werken in loondienst	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor klanten die zijn onderworpen aan loonbelasting (zzp-ers zijn niet onderworpen aan loonbelasting.)	• De klant is onderworpen aan loonbelasting in Nederland. • Het gegeven is tijdig bekend. N.B. op dit moment zit er vertraging in de registratie van dit gegeven via de loonbelastingaangifte. Een werkgever heeft zes weken de tijd om aangifte te doen. Derhalve moet worden bekeken of thans al voldoende is voldaan aan de tweede conditie, dan wel of deze registratietermijn nog kan worden bekort.
Inschrijving ‘werk’ bij UWV	Registratie van dit gegeven is verplicht en verloopt automatisch voor alle klanten.	• Het gegeven wordt tijdig bekend gemaakt bij de ketenpartners.

Bijlage 1 Geïnterviewde partijen

Gemeenten:
- Evert Jan Slootweg (Divosa)
- Jasja van Ark (VNG)
- 3 beleidsmakers bij gemeenten
- 3 klantmanagers van gemeenten

UWV:
- Leo Smeets (afdeling Strategie en Beleid)
- Peter van Homberg (divisie Uitkeren)
- Frans-Willem van der Velden (divisie Uitkeren)
- Anita Strockmeijer (divisie WERKbedrijf)
- Henk Geurtsen (divisie WERkbedrijf)

SVB:
- Fransje Verheij (dienstverlening en gegevensuitwisseling)
- Fritz Werner (handhaving)
- Jos Kolderman (ketensamenwerking en gegevensuitwisseling)
- Hatice Dogan (juridische zaken)
- Rik Zonneveld (procesdeskundige)
- Serviceteammedewerker